

**Redovisning av Uppdrag att genomföra insatser
för att stärka utbildningens kvalitet för barn och
elever som är nyanlända eller har annat
modersmål än svenska. (U2019/01553/S (delvis)
U2019/03787/S)**

Sammanfattning

Skolverket har sedan 2015 ansvarat för genomförandet av *Uppdrag att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska* med syfte att stärka huvudmännens förmåga att erbjuda barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska en utbildning av hög och likvärdig kvalitet.

Under 2020 har detta genomförande fortsatt genom att Skolverket har erbjudit stöd till huvudmän, rektorer, lärare och andra målgrupper i samtliga skolformer från förskola till vuxenutbildning. Stödet har bestått i generella insatser inom de nationella skolutvecklingsprogrammen samt på Skolverkets lärportal och utbildningsplattform. Dessa insatser erbjuds till alla som har behov av att arbeta med utvecklingsinsatser som rör målgrupperna för detta uppdrag. Insatserna består till exempel av lärmoduler, stödmaterial och utbildningar

Som en del av de generella insatserna har Skolverket även fortsättningsvis erbjudit samtliga huvudmän möjlighet att låta sina utsedda samordnare för nyanländas lärande delta i nätverk som letts av regionala utvecklingscentrum (RUC) på ett stort antal lärosäten. Samordnarnas uppgift är bland annat att driva frågor som rör systematiskt kvalitetsarbete och styrning, ledning och organisering av verksamheter för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska i sina egna organisationer. Stödet samordnarna får från RUC innefattar till exempel arbete med nulägesbeskrivning och analys av verksamhetens styrkor och utmaningar samt framtagande av utvecklingsplan som synliggör vilka utvecklingsbehov som identifierats.

Slutligen har huvudmän som fallit ut i de urval som genomförs två gånger om året erbjudits att ingå i ett treårigt samarbete med myndigheten i de så kallade riktade insatserna för nyanländas lärande. Samarbetet innebär att två av Skolverkets processtödjare stödjer huvudmannen genom en arbetsprocess som innefattar genomförande av nulägesanalys, framtagande av åtgärdsplan samt planering, genomförande och uppföljning av utvecklingsinsatser. Skolverket bidrar också med ekonomiska medel för genomförandet.

Under 2020 har genomförandet följts upp på olika sätt. Huvudmän som Skolverket samarbetar med har lämnat redovisningar där de beskriver vilka effekter de upplever att arbetet har haft på deras verksamheter. Ofta framgår i dessa redovisningar att genomförda insatser bedöms ha haft goda effekter på deras verksamheter. Detta kan till exempel innebära att de anser att barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska nu i högre grad än tidigare inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Andra exempel är huvudmän som beskriver att undervisningen bedöms ha blivit mer tillgänglig för eleverna då kvaliteten på studiehandledning på modersmål och förmågan att anpassa undervisningen till barnens och elevernas behov anses ha förbättrats.

Skolverket har även genomfört enkätundersökningar med huvudmän som avslutat samarbetet inom de riktade insatserna. Sammantaget synliggör enkäterna att insatserna bidragit till ökade kunskaper och förbättrad förmåga att utveckla

verksamheternas förmåga att erbjuda barn och elever en utbildning av hög och likvärdig kvalitet. Nästan tre av fyra av de som avslutat insatsen med Skolverket svarade att man har pågående utvecklingsinsatser inom området.

Skolverket har dessutom inför denna redovisning gjort en första sammanställning av statistik över hur elevers kunskapsresultat utvecklats på de grundskoleenheter vars kommunala huvudmän deltagit i de riktade insatserna och som ingick i urval 1–3¹ (benämns fortsättningsvis som kommuner som deltagit i de riktade insatserna). Uppföljningsperioden sträcker sig från läsåret 2015/16 till och med 2019/20. Statistikuppföljningen visar hur kunskapsresultaten har förändrats under uppföljningsperioden, men det går inte att säga att det är just de riktade insatserna som lett till förändringar i kunskapsresultat.

Som framgår av statistikuppföljningen förbättras kunskapsresultaten för elever i årskurs 9, och i viss mån för elever i årskurs 6, i de kommuner som deltagit i de riktade insatserna. Sammanfattningsvis är det elever med utländsk bakgrund som förbättrar sina kunskapsresultat i årskurs 6 och bland de eleverna är det nyinvandrade elever och elever som invandrat före årskurs 3 som står för ökningen i andel elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen. I årskurs 9 är det pojkar och elever med utländsk bakgrund som förbättrar sina kunskapsresultat, då både behörigheten till gymnasieskolans yrkesprogram och det genomsnittliga meritvärdet ökar för dessa elevgrupper. Bland elever med utländsk bakgrund är det även här elever som är nyinvandrade som står för ökningen av behörigheten till gymnasieskolans yrkesprogram och det genomsnittliga meritvärdet.

De generella insatserna följs upp bland annat genom lärosätens utvärderingar av genomförda utbildningar eller genom uppföljning av statistik över nedladdningar av webbpublicerade material. Sådana uppföljningar visar att det är många som använder Skolverkets material. De som deltagit i uppföljningen av genomförda utbildningar är oftast nöjda och ser att utbildningen bidragit till deras lärande och utveckling. Skolverket har inga uppgifter om vilka effekter sådana insatser kan ha haft på verksamheternas kvalitet.

Sammanfattningsvis kan genomförandet av regeringsuppdraget sägas ha bidragit till att de som tagit del av insatserna har tagit steg mot ökad likvärdighet och förbättrade förutsättningar. Det framstår som att såväl kunskaper om målgruppernas förutsättningar och behov som förmågan att erbjuda undervisning och annan verksamhet med anpassning till dessa förutsättningar och behov kan ha ökat hos många av de huvudmän som deltagit i uppföljningen.

Skolverket bedömer därmed att genomförandet av regeringsuppdraget gjorts i linje med uppdragets syfte och mål. Fortsatt arbete kommer dock att krävas för att nå

---

¹ Samtliga dessa urval genomfördes under 2016. Det ursprungliga erbjudandet innebar att samarbetet pågick under två år. I den första versionen av regeringsuppdraget ingick inte gymnasieskolan eller vuxenutbildningen och därför har resultatutvecklingen i dessa skolformer inte följts upp denna gång.

fler huvudmän och för att likvärdigheten och förutsättningarna för hög måluppfyllelse och goda kunskapsresultat ytterligare ska kunna förbättras på såväl kort som längre sikt i samtliga skolformer och verksamheter som omfattas av detta uppdrag.

Coronapandemin har haft påverkan på genomförandet av såväl generella som riktade insatser under 2020. Huvudsakligen har konferenser, utbildningar och möten genomförts i digitala kanaler i stället för fysiska möten. Vissa insatser har också blivit försenade då några huvudmän under en tid behövt lägga utvecklingsarbetet åt sidan för att hantera akuta situationer med till exempel hög frånvaro bland personal. Skolverkets bedömning är att pandemin kommer att påverka genomförandet ytterligare under 2021 där vissa huvudmän inom de riktade insatserna beviljats förlängd samarbetstid när insatser behövt skjutas framåt i tid och där arbetstakten ibland behöver dras ned för att skapa utrymme för huvudmännen att hantera uppkomna pandemirelaterade situationer.

Sammanfattning.....	2
Inledning.....	3
1. Bakgrund.....	4
2. Redovisningens struktur.....	4
3. Mål, syfte och förväntade effekter	5
3.1 Mål	5
3.2 Syfte	5
3.3 Förväntade effekter	5
4. Identifierade behov	6
4.1 Behov som identifierats på huvudmannanivån.....	7
4.2 Behov som identifierats på förskole- och skolnivå.....	7
5. Planerade och genomförda insatser.....	8
5.1 Stöd till samordnare för nyanländas lärande och till huvudmän som ingår i de riktade insatserna för nyanländas lärande.....	9
5.1.1 Samordnare för nyanländas lärande	9
5.1.2 Stöd till huvudmän inom de riktade insatserna för nyanländas lärande	10
5.2 Insatser genomförda av huvudmän som utsett samordnare och huvudmän som ingår i de riktade insatserna.....	12
5.2.1 Insatser på huvudmannanivå.....	12
5.2.2 Insatser på förskole- och skolnivå.....	14
76 av 112 redovisade insatser som genomförts av samordnare för nyanländas lärande har berört förskole- och skolnivå.....	14
5.3 Generella insatser som erbjuds via Skolverkets webbplats	18
5.3.1 Utbildningar genomförda av lärosäte eller annan extern aktör.....	18
5.3.2 Konferenser och nätverksmöten	20
5.3.3 Stödmaterial och webbmoduler.....	21
5.3.4 Insatser som är under framtagande.....	22
5.3.2 Konferenser och nätverksmöten	24
5.3.3 Stödmaterial och webbmoduler.....	25
5.3.4 Insatser som är under framtagande.....	26
5.3.5 Kompletterande insatser.....	27
6. Uppföljning.....	28
6.1 Stöd till samordnare för nyanländas lärande och till huvudmän som ingår i de riktade insatserna för nyanländas lärande.....	28
6.1.1 Uppföljning av insatser genomförda hos huvudmän som utsett samordnare	29
6.1.2 Uppföljning av insatser genomförda av huvudmän inom de riktade insatserna	31
6.3 Resultat av enkät till huvudmän som avslutat samarbetet inom de riktade insatserna.....	37
6.4 Uppföljning av indikatorer	38
6.5 Statistikuppföljning av kommunala huvudmän som avslutat samverkan inom de riktade insatserna	38
6.5.1 Beskrivning av de kommuner som ingår i statistikuppföljningen	39
6.5.2 Uppgång av kunskapsresultat för vissa elevgrupper i årskurs 6.....	39

6.5.3 Behörigheten till gymnasieskolans yrkesprogram ökar under uppföljningsperioden som helhet	40
6.5.4 Det genomsnittliga meritvärdet ökar under uppföljningsperioden som helhet.....	40
6.6 Uppföljning av genomförda lärosäteskurser.....	40
6.6.1 Utbildningar för förskolans personal.....	41
6.6.2 Uppföljning av lärosätesutbildning om Bygga svenska	41
6.7 Uppföljning av moduler och annat webbpublicerat stödmaterial	42
7. Analys och slutsatser.....	42
7.1 Analys av redovisade resultat och upplevda effekter i förhållande till uppdragets syfte att bidra till att stärka huvudmannens förmåga att erbjuda barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål en utbildning av hög och likvärdig kvalitet.....	43
7.2 Analys av Skolverkets genomförande av uppdraget i förhållande till målet att bidra till förbättrade förutsättningar för hög måluppfyllelse och goda kunskapsresultat i de olika skolformerna	46
7.3 Analys av Skolverkets genomförande av uppdraget med fokus på progression, svåra förutsättningar och jämställdhet	48
7.3.1 Nyanlända elever och deras progression inom utbildningssystemet.....	49
7.3.2 Huvudmän med särskilt svåra förutsättningar.....	49
7.3.3 Det nationella jämställdhetspolitiska målet.....	50
8. Framåtblick.....	51
9. Ekonomi.....	54
9.1 Kostnader för Nyanländas lärande och samverkan för bästa skola.....	54
9.2 Kostnader per verksamhetsområde för nyanländas lärande	55
9.2.1 Kostnader inom verksamhetsområdet Riktat stöd	55
9.2.2 Verksamhetsområde Bidrag inom riktade insatser	55
9.2.3 Verksamhetsområde Generellt stöd.....	55
9.2.4 Verksamhetsområdet analys, kommunikation m.m.....	56

Inledning

Sedan 2015 arbetar Skolverket med regeringsuppdraget att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska (U2019/01553/S (delvis)U2019/03787/S).

Enligt uppdraget ska Skolverket genomföra systematiska insatser i syfte att stärka huvudmännens förmåga att erbjuda barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska en utbildning av hög och likvärdig kvalitet. Målet är förbättrade förutsättningar för högre måluppfyllelse i förskolan, förskoleklassen och fritidshemmet och förbättrade förutsättningar för goda kunskapsresultat för elever i grund- och gymnasieskolan samt inom kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna².

Målgrupper för de olika insatserna ska vara huvudmän, rektorer, förskollärare, fritidspedagoger, lärare i alla ämnen, studiehandledare på modersmål samt annan personal inom skolväsendet. Med annan personal avser Skolverket i det här uppdraget exempelvis personal inom elevhälsa, skolbibliotek samt studie- och yrkesvägledning. Nyanlända elever och deras progression inom utbildningssystemet ska särskilt uppmärksammas, liksom huvudmän med särskilt svåra förutsättningar.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet årligen senast den 15 april. I redovisningen ska myndigheten beskriva hur genomförandet av regeringsuppdraget fortlöper. Insatser och resultat av satsningen ska analyseras.

---

² I rapporten används i hänvisningar till målet ibland förkortade benämningar så som till exempel ”förbättrade förutsättningar” eller ”förbättrade förutsättningar för högre måluppfyllelse och goda kunskapsresultat”.

1. Bakgrund

Detta är den åttonde redovisningen av Skolverkets genomförande av detta regeringsuppdrag.

I redovisningen som lämnades i april 2019 beskrevs att Skolverket sedan start har genomfört uppdraget genom två olika strategier:

- *generella insatser* som finns tillgängliga för alla inom de nationella skolutvecklingsprogrammen, på Skolverkets lärportal och utbildningsplattform samt
- *riktade insatser* som innebär att Skolverket varje halvår med hjälp av urvalskriterier väljer ut och erbjuder ett antal huvudmän ett treårigt samarbete.

Båda strategierna har använts även under 2020 och syftar till att nå ut med stöd både med bredd och djup. För att konkretisera vad goda förutsättningar kan innebära samt hur vägen mot dessa kan se ut har Skolverket under 2020 beslutat om en ny verksamhetslogik för genomförandet av uppdraget. Denna används för såväl planering som kvalitetssäkring och uppföljning av insatser.

2. Redovisningens struktur

I redovisningens inledning finns beskrivningar av syfte, mål och förväntade effekter med genomförandet av regeringsuppdraget (avsnitt tre).

Därefter bygger strukturen på de tre faser som pågått parallellt under hela året och som kan sägas vara bärande för genomförandet av regeringsuppdraget:

- Avsnitt 4: **Identifierade behov**, beskriver de utvecklingsbehov som huvudmän som Skolverket samarbetar med har identifierat och prioriterat under 2020. De identifierade behoven ligger till grund för de utvecklingsinsatser som huvudmännen väljer att genomföra och kan också bidra till Skolverkets beslut om vilka generella insatser som ska erbjudas via Skolverkets webbplats. Behoven är uppdelade i två avsnitt, behov som identifierats på huvudmannanivå och behov som identifierats på förskole- och skolnivå. De identifierade behoven sorteras dessutom in i olika kategorier utifrån deras syfte och relation till regeringsuppdragets syfte och mål och den verksamhetslogik som är framtagen för genomförandet av regeringsuppdraget.
- Avsnitt 5: **Befintliga och genomförda insatser**, beskriver såväl insatser som genomförts av huvudmän som Skolverket samarbetar med som generella insatser som tagits fram och erbjudits via Skolverkets webb under 2020. Även detta avsnitt är indelat i insatser för huvudmannanivå respektive förskole- och skolnivå. Insatserna är dessutom sorterade i kategorier som utgår från insatsernas syfte i relation till regeringsuppdraget och verksamhetslogiken.

- Avsnitt 6: **Uppföljning**, sammanfattar innehållet i de olika uppföljningsunderlag som tagits fram under 2020. Det är såväl redovisningar från huvudmän som ingått i de riktade insatserna som samordnare för nyanländas lärande. Det är också sammanställningar av enkätsvar från två olika undersökningar samt uppföljning av resultatutvecklingen för elever hos huvudmän som ingått i de riktade insatserna för nyanländas lärande.

I avsnitt 7 **Analys och slutsatser** analyseras de olika underlagen med syfte att synliggöra hur genomförandet av regeringsuppdraget kan förstås.

Avsnitt 8: **Framåtblick**, beskriver vad Skolverket mot bakgrund av de slutsatser som dras i avsnitt 7 ser behöver fokuseras i det fortsatta arbetet under 2021.

Slutligen beskrivs i avsnitt 9 **Ekonomi**, hur tilldelade medel använts under 2020.

Redovisningen kompletteras också med en bilaga som beskriver verksamhetslogiken för uppdragets genomförande och uppföljning.

3. Mål, syfte och förväntade effekter

3.1 Mål

Målet är förbättrade förutsättningar för högre måluppfyllelse i förskolan, förskoleklassen och fritidshemmet och förbättrade förutsättningar för goda kunskapsresultat för elever i grund- och gymnasieskolan samt inom kommunal vuxenutbildning³.

3.2 Syfte

Syftet är att stärka huvudmännens förmåga att erbjuda barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska en utbildning av hög och likvärdig kvalitet.

3.3. Förväntade effekter

Den verksamhetslogik som sedan 2020 används för planering, genomförande och uppföljning av arbetet synliggör vilka effekter som genomförandet av uppdraget förväntas leda till. Effekterna beskrivs i fyra steg som visar hur vägen mot det fjärde och avslutande steget kan se ut. Det fjärde steget beskriver de förutsättningar som behöver finnas på olika nivåer i styrkedjan om utbildningen för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska ska vara av hög och likvärdig kvalitet.

---

³ Beteckningen inkluderar kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning. I regeringsuppdraget används beteckningen ”särskild utbildning för vuxna” men sedan 1/7 används inte den mer. Numera ingår denna verksamhet i den kommunala vuxenutbildningen och räknas inte som en egen skolform

Det fjärde effektsteget⁴ innebär sammanfattningsvis att⁵:

- Huvudmannen, rektorn och lärarna leder ett välfungerande systematiskt kvalitetsarbete där målgruppens behov är synliga. Hos huvudmannen finns en genomtänkt, flexibel, transparent och tydlig organisation för målgruppen.
- Rektorn leder ett välfungerande systematiskt kvalitetsarbete där målgruppens behov är synliga. På skolenheten finns en genomtänkt, flexibel, transparent och tydlig organisation för målgruppen.
- Läraren och annan personal har ett förhållningssätt i elev eller barngruppen där alla språk ses som en tillgång för elevens eller barnets fortsatta språk och kunskapsutveckling och har höga förväntningar och skapar en undervisning som utmanar på en adekvat ålders och kognitiv nivå.

4. Identifierade behov

Skolverket samverkar med huvudmän på två olika sätt inom ramen för detta uppdrag. Dels erbjuds alla huvudmän som vill möjligheten att utse en samordnare för nyanländas lärande. Dessa samordnare kan få stöd av Skolverket via nätverk som leds av regionala utvecklingscentrum vid lärosäten runt om i Sverige. Dessutom erbjuds årligen ett antal utvalda huvudmän att ingå i de riktade insatserna för nyanländas lärande där de får stöd av processtödjare. Syftet med båda samverkansformerna är att skapa förbättrade förutsättningar för högre måluppfyllelse och goda kunskapsresultat för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska.

Oavsett vilken av de två samverkansformerna en huvudman tar del av så ska nulägesanalyser som syftar till att identifiera vilka utvecklingsbehov som finns i relation till syftet med samverkan göras⁶. Sådana analyser utgör grund såväl för insatser som huvudmännen väljer att genomföra i sina verksamheter som för generella insatser som Skolverket tar fram och erbjuder via sin webb.

I detta avsnitt sammanfattas behov som huvudmän som Skolverket samarbetat med har identifierat under 2020⁷. I redovisningen presenteras behoven uppdelade i

---

⁴ Detta steg beskriver vad som kännetecknar en verksamhet med goda förutsättningar för hög måluppfyllelse och goda kunskapsresultat.

⁵ I bilaga 1 beskrivs hela verksamhetlogiken och där framgår även de sådana kännetecken som kan iakttas i de verksamheter där goda förutsättningar för hög måluppfyllelse och goda kunskapsresultat råder.

⁶ En huvudman kan ha både samordnare för nyanländas lärande och delta i de riktade insatserna samtidigt.

⁷ Samverkan pågår dels mellan utsedda samordnare som ingår i nätverk som leds av RUC, dels inom de riktade insatserna för nyanländas lärande. De som under 2020 genomfört nulägesanalyser inom de riktade insatserna tillhör urval 9 och 10 och föll ut i urval i november 2019 respektive maj 2020.

ett avsnitt som beskriver sådana behov som identifierats på huvudmannanivå och ett avsnitt som beskriver behov som identifierats på förskole- och skolnivå. Behoven sorteras dessutom in i kategorier som relaterar till verksamhetslogikens fjärde effektsteg⁸ som synliggör centrala faktorer som behöver känneteckna en verksamhet som erbjuder goda förutsättningar för hög måluppfyllelse, goda kunskapsresultat där utbildningen kan sägas vara av hög och likvärdig kvalitet.

4.1 Behov som identifierats på huvudmannanivån

Följande behov har under 2020 sammanfattningsvis identifierats på huvudmannanivå⁹:

- **Styrning, ledning och organisation**, till exempel behov av att öka flexibilitet, transparens i huvudmannens verksamhet och skapa delaktighet genom hela styrkedjan. Att ta fram och implementera nödvändiga rutiner och riktlinjer för att stärka rättssäkerhet och kvalitet i arbetet.
- **Systematiskt kvalitetsarbete och likvärdighet**, till exempel behov av att bättre dokumentera och följa upp kvalitet och resultat relaterat till målgrupperna eller att se över och utveckla resursfördelningssystem, organisering och genomförande av kompetensutveckling.
- **Attityder, bemötande och värderingar**, till exempel behov av att skapa åtgärder för att motverka kränkningar och diskriminering i hela styrkedjan.

4.2 Behov som identifierats på förskole- och skolnivå

- Följande behov har under 2020 sammanfattningsvis identifierats för samtliga skolformer och verksamheter¹⁰
- **Styrning, ledning och organisation**, till exempel behov av att förbättra organisation och systematik kring uppföljning av resultat och av vad genomförda insatser ger för effekter på verksamheterna. Det kan också handla om behov av att utveckla samarbete, roller och ansvar i skolans interna organisation.
- **Undervisningen kvalitet och likvärdighet**, till exempel behov av att förbättra lärares förmåga att anpassa undervisningen med utgångspunkt i barns och elevers förutsättningar och behov. Det kan också röra behov av att öka andelen behöriga lärare eller av att förbättra kvaliteten på och

---

⁸ Se bilaga 1.

⁹ Kategorierna som används för sortering av de identifierade behoven sammanfattar de olika delarna av verksamhetslogikens fjärde effektsteg för huvudmannanivån.

¹⁰ Kategorierna som används för sortering av de identifierade behoven sammanfattar de olika delarna av verksamhetslogikens fjärde effektsteg för rektors och undervisningsnivån.

tillgången till studiehandledning och modersmålsstöd och modersmålsundervisning. Andra behov som också identifierats handlar om att öka kvaliteten på studie- och yrkesvägledning, genomförande och användning av kartläggningsmaterialen samt om förmågan att följa upp och bedöma nyanlända barn och elevers utveckling och lärande.

- **Attityder, bemötande och värderingar**, till exempel behov av att skapa samsyn i förhållningssätt och attityder samt att utveckla arbetet för att motverka fördomar och diskriminering.
- **Samverkan mellan olika personalkategorier, andra aktörer samt med vårdnadshavare**, till exempel behov av att säkerställa att övergångar inom och mellan verksamheter genomförs med hög kvalitet och med barnets och elevens bästa i fokus. Kan även röra samverkan med andra myndigheter, civilsamhället eller att personalens samverkan med vårdnadshavare är kontinuerlig och av god kvalitet.
- **Elevhälsans arbete**, till exempel behov av att säkerställa att arbetet utgår utifrån kunskap om elevernas utveckling och behov samt att hela verksamheten fungerar kompensatoriskt för att stödja barnets eller elevens lärande
- För **vuxenutbildningens** del har det dessutom identifierats behov av att stärka personalens förmåga att undervisa nyanlända vuxna med kort eller ingen tidigare skolbakgrund. Slutligen har även behov av att skapa tydliga och flexibla lösningar mellan utbildning och arbetsmarknad för hur undervisning och praktik kan kombineras identifierats.

5. Planerade och genomförda insatser

De behov som identifierats utgör utgångspunkt i prioritering och planering av utvecklings- och förbättringsarbete som huvudmän som Skolverket samarbetar med genomför. De utgör också underlag för Skolverkets beslut om vilka generella insatser som ska tas fram och erbjudas via myndighetens webbplats.

I detta avsnitt beskrivs först hur stödet till samordnare för nyanländas lärande och de riktade insatserna för nyanländas lärande utvecklats under 2020. Därefter sammanfattas de insatser som genomförts av huvudmän som Skolverket samarbetat med. Även i detta avsnitt är insatserna uppdelade på insatser som genomförts på huvudmannanivån och insatser som genomförts på förskole- och skolnivå och i samma kategorier som används i avsnitt 4.

Slutligen beskrivs sådana insatser som ingår i det generella erbjudandet och som återfinns på Skolverkets webbplats samt sådana insatser som tagits fram med utgångspunkt i andra regeringsuppdrag eller beslut och som kompletterar detta regeringsuppdrag.

5.1 Stöd till samordnare för nyanländas lärande och till huvudmän som ingår i de riktade insatserna för nyanländas lärande.

Skolverket har under 2020 fortsatt att erbjuda övergripande stöd till huvudmän genom stöd till utsedda samordnare samt stöd av processtödjare till utvalda huvudmän inom de riktade insatserna. Det gemensamma syftet för dessa erbjudanden är att stötta huvudmännen att utveckla verksamheterna för att barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska ska kunna erbjudas en utbildning av hög och likvärdig kvalitet.

5.1.1 Samordnare för nyanländas lärande

Erbjudandet om att utse samordnare för nyanländas lärande är öppet för alla huvudmän i Sverige. Utsedda samordnare ingår i nätverk som leds av regionala utvecklingscentrum (RUC) eller motsvarande på många lärosäten runt om i Sverige.

Under 2020 har 210 huvudmän haft en utsedd samordnare som deltagit i nätverksträffarna. Två av dessa representerar enskilda huvudmän och 14 representerar kommunalförbund. Under vårterminen var det 19 lärosäten som ledde varsitt nätverk vilket minskade till 18 under höstterminen. Minskningen beror på att nätverket i Uppsala lades ner på grund av för lågt deltagarantal.

Genom nätverken erbjuds samordnarna stöd i att driva bland annat frågor som rör systematiskt kvalitetsarbete och styrning, ledning och organisering av verksamheter för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska. Stödet innefattar till exempel arbete med nulägesbeskrivning och analys av verksamhetens styrkor och utmaningar samt framtagande av utvecklingsplan som synliggör vilka utvecklingsbehov som identifierats.

Under 2020 har deltagarna i nätverken även fördjupat sig i frågor som rör vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Deltagarna erbjuds dessutom möjligheter att dela erfarenheter kring frågor som rör utbildningsverksamhet för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål, till exempel genom att presentera och diskutera genomförda utvecklingsinsatser. Nätverksträffarnas innehåll och genomförande planeras av RUC tillsammans med Skolverket. Skolverket har dessutom, i samarbete med Skolforskningsinstitutet bjudit in till två dialogmöten för samordnarna under höstterminen 2020. Under dessa dialogmöten redovisade samordnare och huvudmän genomförande och upplevda effekter av olika insatser.

Samarbetet med huvudmän som utsett samordnare pågår, trots pandemin, enligt plan. Nätverksträffarna har genomförts digitalt, liksom samordnardialogerna.

Under 2020 har samordnare som representerar 109 huvudmän redovisat sammanlagt 135 genomförda och uppföljda insatser. 20 av dessa huvudmän har haft en utsedd samordnare samtidigt som de ingått i de riktade insatserna för nyanländas lärande.

5.1.2 Stöd till huvudmän inom de riktade insatserna för nyanländas lärande

De riktade insatserna erbjuds huvudmän som faller ut i de urval som Skolverket gör årligen i maj och november¹¹. I urvalen används ett antal fastställda urvalskriterier med mått som bland annat rör barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska, vårdnadshavares utbildningsnivå och bostadsområdets socioekonomiska status.

Erbjudandet om att ingå i de riktade insatserna innebär att huvudmän får stöd av Skolverket under tre år. Stödet består såväl av tillgång till två av Skolverkets processtödjare som ekonomiska bidrag för att genomföra beslutade utvecklingsinsatser. Samarbetet genomförs i en process som inleds med framtagandet av en nulägesanalys. I analysen synliggörs styrkor och problem som finns i huvudmannens verksamheter för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska.

I nästa steg tas sedan en åtgärdsplan fram. I den synliggörs vilka utvecklingsinsatser som är prioriterade att genomföra för att de verksamheter huvudmannen ansvarar för ska utvecklas i riktning mot förbättrade förutsättningar, högre kvalitet och ökad likvärdighet.

När beslut om vilka insatser som ska genomföras är fattat vidtar arbetet med att planera, genomföra och följa upp dem. Vanligtvis pågår detta arbete under fem av de totalt sex terminer som samarbetet pågår.

Varje termin anordnar Skolverket också nätverksmöten som särskilt vänder sig till huvudmän som ingår i de riktade insatserna. Syftet med dessa är att erbjuda möjlighet till erfarenhetsutbyte och input i frågor som är relevanta för det pågående utvecklingsarbetet. Konferenser genomförs dessutom i samband med samarbetets start och avslutande för varje urval.

Sammanfattat i siffror har arbetet inom de riktade insatserna under 2020 inneburit följande:

- 28 nya huvudmän har erbjudits samarbete i två olika urval. 23 av dem har inlett samarbetet. De som tackade nej till samarbetet angav som orsak till detta att de redan var engagerade i andra krävande utvecklingsarbeten.
- Ytterligare 53 huvudmän har varit inne i pågående samarbete under hela eller delar av året.
- 12 huvudmän deltar för andra gången medan tre tidigare har ingått i Samverkan för bästa skola¹².
- En huvudman deltar parallellt i dessa insatser och i de riktade insatserna för skolans digitalisering.
- Totalt har Skolverket nu samverkat med 147 huvudmän sedan starten 2016.

Samarbetet med huvudmännen inom de riktade insatserna pågår, trots pandemin i stort sett enligt plan. Processtödet har under 2020 huvudsakligen bedrivits genom digitala möten. Vårens konferenser och nätverksmöte ställdes in på grund av Corona men från och med höstterminen har både konferenser och nätverksmöte genomförts i digitala kanaler med högt deltagarantal.

Coronasituationen har också medfört att sju huvudmän som skulle ha slutredovisat under 2020 har fått förlängd tid för samarbete på grund av svårigheter att genomföra utvecklingsinsatser med anledning av pandemin.

Den verksamhetslogik som tagits fram och implementerats under året kan ses som ett ramverk som beskriver vad som kännetecknar verksamheter där goda förutsättningar för hög måluppfyllsels och goda kunskapsresultat råder¹³. Med syfte att stötta huvudmännen inom de riktade insatserna att relatera sin egen verksamhet mot dessa goda effekter har ett självskattningsverktyg också införts. Självskattningsverktyget består av 17 påståenden med koppling till effekt fyra i verksamhetslogiken¹⁴.

Resultatet visar att många skattar sig lågt på frågor som

- I vilken utsträckning finns ett resursfördelningssystem som utgår ifrån kunskap om bakgrundsfaktorer och faktiska behov?
- I vilken utsträckning ger verksamheterna förutsättningar för barn och elever att använda alla sina språkliga resurser i lärande? samt
- I vilken utsträckning ger verksamheterna förutsättningar för ämneslärare och studiehandledare att samarbeta kring elevens språk- och kunskapsutveckling?

Frågor som de ofta skattar sig högre på är till exempel

- I vilken utsträckning finns ett aktivt arbete som motverkar fördomar och diskriminering? och
- I vilken utsträckning sker en systematisk uppföljning av barns och elevers kunskaper?

Självskattningen är en del av nulägesanalysen där lågt skattade områden kan bli föremål för utvecklingsinsatser om resultatet av självskattningen stöds av annan information som synliggörs under analysarbetet.

---

¹¹ Under 2020 är det främst huvudmän som ingår i urval 5-10 som tagit del av processtödet. Dessa har fallit ut i urval från och med november 2017 till och med maj 2020.

¹² Huvudmän kan erbjudas stöd under två samarbetsperioder om de faller ut i nytt urval efter att en samarbetsperiod avslutats. Detta gäller både riktade insatser för nyanländas lärande och Samverkan för bästa skola.

¹³ Se bilaga 1.

¹⁴ Se bilaga 1.

Under samarbetet med Skolverket kommer huvudmännen att genomföra självskattningen ytterligare två tillfällen¹⁵. Syftet med detta är att synliggöra om och i så fall hur dessa självskattningar förändras. Processtödjarna kommer i samband med dessa självskattningstillfällen föra samtal med huvudmännen om hur eventuella förändringar kan förstås och om det finns anledning att göra justeringar i det pågående arbetet med utgångspunkt i dessa förändringar.

5.2 Insatser genomförda av huvudmän som utsett samordnare och huvudmän som ingår i de riktade insatserna

Samordnare för nyanländas lärande beskriver genomförda insatser i redovisningar som sammanställs av RUC och sedan lämnas till Skolverket. De redovisningar som lämnats under 2020 ingår i sammanställningen i detta avsnitt.

Huvudmän som ingår i de riktade insatserna beskriver de insatser de prioriterat att genomföra i en åtgärdsplan som tas fram i samverkan med processtödjarna. Under 2020 är det huvudmän som ingår i urval 8 och 9 som lämnat in åtgärdsplaner vilket innebär att Skolverket fått in 22 nya åtgärdsplaner¹⁶. Insatserna som beskrivs i detta avsnitt kommer huvudsakligen från dessa. Huvudmän som ingår i urval 6 och 7 har även de genomfört insatser under 2020 och även dessa insatser har inkluderats i beskrivningen¹⁷. Totalt sett ingår därmed totalt ett femtiotal åtgärdsplaner i sammanställningen.

Insatserna sorteras in i samma kategorier som de identifierade behoven i avsnitt 4¹⁸. Insatserna genomförs ofta antingen som internt utvecklingsarbete eller kollegialt lärande i den egna organisationen. Det är också vanligt med olika former av utbildningar där lärosäten eller andra externa aktörer bidrar.

5.2.1 Insatser på huvudmannnivå

36 av 112 redovisade insatser som genomförts av samordnare för nyanländas lärande har berört huvudmannnivå och frågor som rör styrning och ledning samt systematiskt kvalitetsarbete.

---

¹⁵ I samband med delredovisning 2 och slutredovisning.

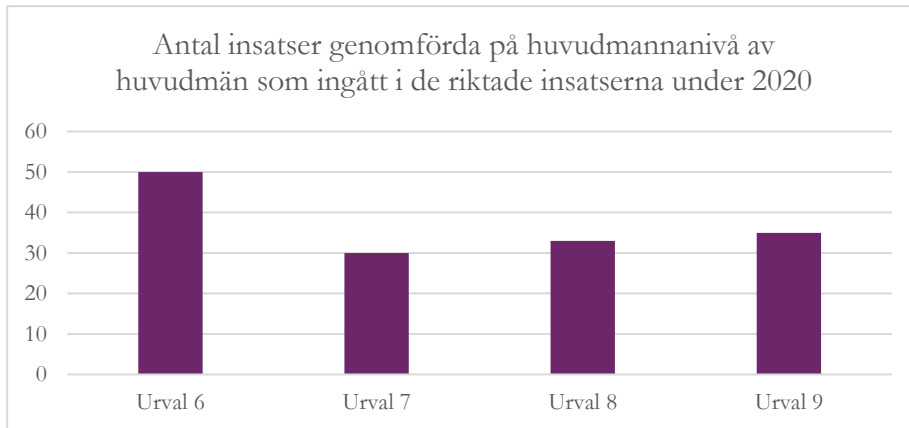
¹⁶ Dessa urval föll ut i urvalen som genomfördes i maj och november 2019.

¹⁷ Urval 6 genomfördes i maj 2018 och urval 7 i november samma år.

¹⁸ Samordnarna sorterar i sina redovisningar insatserna i samma kategorier som de nationella skolutvecklingsprogrammen (dvs Bedömning och betyg, Digitalisering, Elevhälsa och barns omsorg, Kunskaper och värden, Nyanlända och flerspråkiga barn och elevers lärande, Skola och arbetsliv samt vidare studier, Styrning och ledning samt Systematiskt kvalitetsarbete). Huvudmän som ingår i de riktade insatserna för nyanländas lärande sorterar i stället sina insatser i de kategorier som Skolinspektionen har använt för sina granskningar (dvs Styrning och utveckling av verksamheten, Undervisning och lärande, Förutsättningar för lärande och trygghet, Extra anpassningar och särskilt stöd, Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling, Bedömning och betygssättning samt APL, grundläggande behörighet och introduktionsprogram). För att skapa enhetlighet väljer vi i denna redovisning att sortera insatserna i kategorier som hämtats från den gemensamma verksamhetslogiken.

Antalet insatser som genomförts på huvudmannanivå har för huvudmän som ingått i de riktade insatserna under 2020 fördelat sig enligt följande:

I urval 6 har huvudmännen sammanlagt alltså genomfört 50 insatser på huvudmannanivå medan det för urval 9 genomförts 35 insatser. Urvalen är olika stora och det genomsnittliga antalet insatser på huvudmannanivå för de olika urvalen har varit 2,5 till 3,6 insatser per huvudman.

Sammanfattningsvis har det hos huvudmän som utsett samordnare och hos huvudmän som ingått i de riktade insatserna genomförts insatser inom följande områden:

Styrning, ledning och organisation

Exempel på insatser som huvudmän valt att genomföra för att verksamheten ska utvecklas inom detta område är:

- Utbildningar i ledarskap och skolans styrning.
- Översyn eller framtagande av rutiner och riktlinjer för till exempel uppföljning, mottagande och prövning av betyg eller
- Översyn av olika delar av den befintliga organisationen.

Syftet med sådana insatser är ofta att öka kvaliteten på ledarskapet inom organisationen eller att förbättra styrning och ledning kring olika områden som berör barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska.

Systematiskt kvalitetsarbete och likvärdighet

Exempel på insatser som huvudmän valt att genomföra för att verksamheten ska utvecklas inom detta område är:

- Utbildning i systematiskt kvalitetsarbete samt praktiskt arbete för att förbättra uppföljning och utveckling i hela styrkedjan.

- Utbildning om verksamhetsnära frågor som till exempel barn- och elevhälsa, studiehandledning och modersmålsundervisningen eller mottagande och kartläggning.
- Översyn av rutiner för elevers övergångar inom och mellan verksamheter och skolformer och för samverkan och kommunikation med vårdnadshavare.
- Förstärkning av den centrala elevhälsan och andra övergripande funktioner.

Syftet med sådana insatser kan vara att öka kunskaper om och förbättra förmågan att genomföra analyser av verksamheternas resultat. Insatserna syftar dessutom ofta till att säkerställa att barn och elever som är nyanlända inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet samt att öka likvärdigheten i hur verksamheter för dessa målgrupper bedrivs i hela huvudmannens organisation.

Attityder, bemötande och värderingar

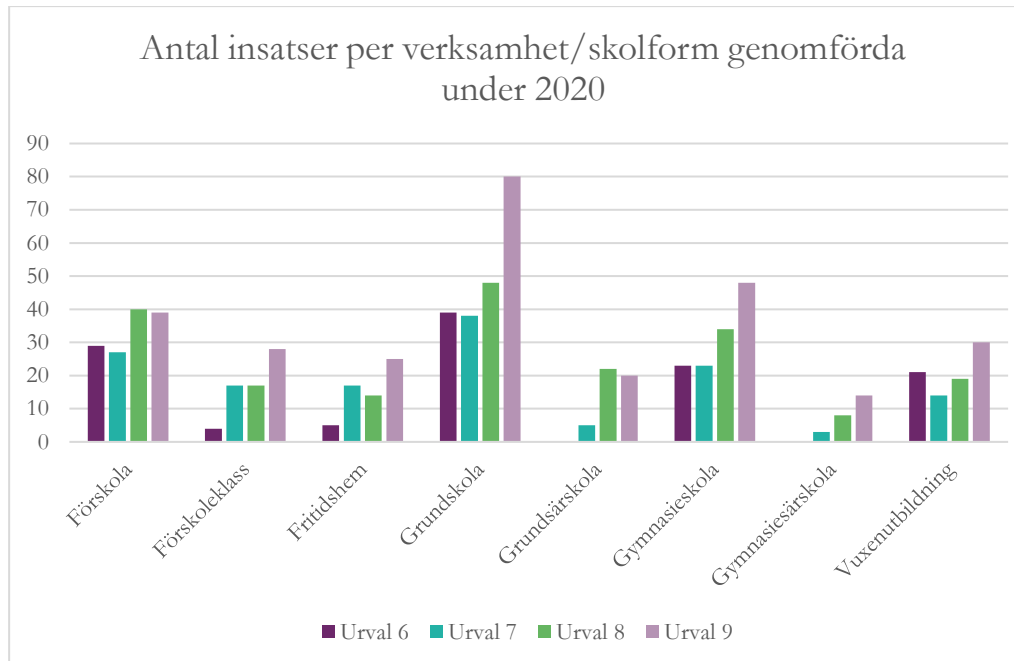
Insatser som huvudmän valt att genomföra för att verksamheten ska utvecklas inom detta område är oftast utbildningar om värdegrundsfrågor som till exempel normkritik, rasism eller demokrati.

Syftet med sådana utbildningar kan vara att stärka och förbättra styrning och ledning inom dessa områden.

5.2.2 Insatser på förskole- och skolnivå

76 av 112 redovisade insatser som genomförts av samordnare för nyanländas lärande har berört förskole- och skolnivå.

Sammanställning av hur många insatser som genomförts för respektive skolform eller verksamhet inom de riktade insatserna visar att det finns en övervikt av insatser för grundskolan samt att de skolformer som ingår i minst antal insatser är grund- och gymnasiesärskolan samt vuxenutbildningen.

Styrning, ledning och organisation

Exempel på insatser som huvudmän valt att genomföra för att verksamheterna inom samtliga skolformer ska utvecklas inom detta område är¹⁹:

- Framtagande och implementering av förskolans eller skolans rutiner kring arbetet med nyanlända barn och elever.
- Översyn av hur beslut kring ämnet svenska som andraspråk fattas och hur undervisningen i detta ämne organiseras i **grund- och grundsärskolan**.

Syftet med sådana insatser har till exempel varit att säkerställa att dessa frågor hanteras på likvärdigt sätt i hela huvudmannens organisation.

Undervisningen kvalitet och likvärdighet

Exempel på insatser som huvudmän valt att genomföra för att verksamheterna i samtliga skolformer ska utvecklas inom detta område är:

- Utbildning i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Dessa är de enda insatser som har genomförts av samtliga huvudmän inom de riktade insatserna som slutredovisat under 2020.

¹⁹ Vissa insatser rör endast vissa skolformer som i så fall anges detta med fetstil.

- Utbildningsinsatser om hur digitala verktyg kan användas i undervisningen för barn- och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska.

För **förskolans** del har det inom detta område även genomförts insatser som till exempel inneburit:

- Kollegialt lärande, till exempel med utgångspunkt i Skolverkets material ”Flerspråkighet i förskolan”.
- Utbildning för personal som saknar barnskötarutbildning.

För **grund- och grundsärskolans** del har det inom detta område även genomförts insatser som till exempel inneburit:

- Utbildningar i uppföljning och resultatanalys.
- Översyn av organisationen av studiehandledning på modersmål och kollegialt lärande för studiehandledare och ämneslärare samt studiehandledningen via fjärrundervisning. Sådana insatser har även genomförts på **gymnasieskolan** och inom **vuxenutbildningen**.
- Deltagande i Lärarlyftet eller utbildningen Det globala klassrummet.
- Utökad och anpassad simundervisning för elever som inte nått kunskapskraven i idrott och hälsa.
- Kollegialt lärande kring till exempel webbutbildningen om kartläggningsmaterialet eller bedömningsstödet Bygga svenska. Sådana insatser har även genomförts inom **gymnasieskolan**.

För **gymnasie- och gymnasiesärskolans** del har det inom detta område även genomförts insatser som inneburit:

- Utbildningar eller utvecklingsarbete om undervisning på introduktionsprogrammen, till exempel om grundläggande läs- och skrivundervisning. Sådana insatser har även genomförts inom **vuxenutbildningen**.

För **vuxenutbildningens del** har det inom detta område även genomförts insatser som inneburit:

- Översyn och anpassning av den egna organisationen hur kartläggning kan genomföras och användas inom sfi.

Insatser som syftar till att öka undervisningens kvalitet och likvärdighet genomförs ofta parallellt i flera eller samtliga skolformer. Sådana upplägg syftar till att implementera ny kunskap och nya arbetsformer i hela organisationen. Ibland innebär det att särskilda handledare eller nyckelpersoner utbildas med uppgift att leda det fortsatta kollegiala lärandet. Huvudmännen kan på så sätt till exempel arbeta för att barn och elever, oavsett vilken verksamhet de befinner sig i ska få ta del av undervisning som stöttar deras parallella språk- och

kunskapsutveckling. En gemensam nämnare för alla insatser inom detta område är att de syftar till att förbättra kvaliteten på och tillgängligheten till undervisningen samt till att ge personal och elever användbara verktyg för lärande.

Attityder, bemötande och värderingar

Exempel på insatser som huvudmän valt att genomföra för att samtliga verksamheter ska utvecklas inom detta område är utbildningar och kollegialt lärande om till exempel interkulturella och normkritiska perspektiv.

Syftet med sådana utbildningar kan vara att utveckla personalen attityder och värderingar för att barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska och deras vårdnadshavare ska bemötas på likvärdigt sätt som andra barn, elever och vårdnadshavare.

Samverkan mellan olika personalkategorier, andra aktörer samt med vårdnadshavare

Exempel på insatser som huvudmän valt att genomföra för att verksamheterna i samtliga skolformer ska utvecklas inom detta område är att se över och utveckla rutiner och konkret hantering av elevers övergångar inom och mellan olika verksamheter och skolformer.

För **förskolans** del har det inom detta område också genomförts insatser som inneburit:

- Utbildning kring och framtagande och implementering av rutiner och strukturer för samverkan med vårdnadshavare. Sådana insatser har även genomförts i **grund- och grundsärskolan**.

För **grund- och grundsärskolans** del har det inom detta område även genomförts insatser som inneburit:

- Utbildning för studie- och yrkesvägledare eller framtagande av rutiner för elevers övergångar. Liknande insatser har också genomförts såväl för **gymnasieskolan** som **vuxenutbildningen**.

För **gymnasie- och gymnasiesärskolans** del har det inom detta område även genomförts insatser som till exempel inneburit att:

- Skapa samsyn kring hur vägen från introduktionsprogram till nationellt program kan se ut och vad som krävs för att elever ska klara av att gå vidare till nationella program.

För **vuxenutbildningens** del har det inom detta område även genomförts insatser som till exempel inneburit:

- Samarbete med gymnasieskola, näringsliv och arbetsförmedling.
- Språkpraktik för elever inom sfi med syfte att stötta deras språkutveckling

- Framtagande av rutiner för arbetet med den individuella studieplanen inom vuxenutbildningen.

Syftet med insatser inom detta område har till exempel varit att säkerställa att elevens förutsättningar och behov synliggörs vid övergång från en verksamhet till nästa. Tanken är ofta att detta kan ske om samverkan mellan personal i olika verksamheter och skolformer, eller mellan personal och vårdnadshavare förbättras.

Elevhälsans arbete

Exempel på insatser som huvudmän valt att genomföra för att verksamheterna inom samtliga skolformer ska utvecklas inom detta område är:

- Utbildning i traumamedveten omsorg (TMO) för all personal på förskolor och skolor.
- Utbildning i främjande och förebyggande barn- och elevhälsoarbete.
- Internt arbete och/eller med stöd av extern expert för personal kring frågor som rör trygghet och studiero
- Utbildning kring frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck.
- Utbildning om kommunikation, till exempel om andraspråksutveckling eller teckenkommunikation.

Syftet med insatser inom detta område är ofta att förbättra systematiken i och kvaliteten i barn- och elevhälsoarbetet samt att förtydliga dess roll i mottagande av nyanlända barn och elever.

5.3 Generella insatser som erbjuds via Skolverkets webbplats

I avsnitt 5.3.1 till 5.3.3 beskrivs sådana insatser som Skolverket under 2020 inom ramen för detta regeringsuppdrag har erbjudit huvudmän, rektorer, lärare och annan personal möjlighet att ta del av via myndighetens webbplats²⁰. Under avsnitt 5.3.4 beskrivs sedan två insatser som Skolverket påbörjat framtagandet av under 2020 med beräknad publicering 2021. I avsnitt 5.3.5 beskrivs slutligen några insatser som tagits fram inom ramen för andra uppdrag eller beslut och som kompletterar utbudet av insatser för målgrupperna för detta uppdrag.

5.3.1 Utbildningar genomförda av lärosäte eller annan extern aktör

Här beskrivs de utbildningar som genomförts av lärosäten eller annan extern aktör. Utbildningarna kan användas av alla som så önskar och används ibland också av huvudmän inom de riktade insatserna.

---

²⁰ Inom de nationella skolutvecklingsprogrammen, på lärportalen eller utbildningsplattformen.

Här beskrivs de utbildningar som genomförts av lärosäten eller annan extern aktör. Utbildningarna kan användas av alla som så önskar och används ibland också av huvudmän inom de riktade insatserna.

Traumamedveten omsorg²¹ i samarbete med Rädda barnen

Under året har 23 kompetensutvecklingsprogram genomförts hos 12 huvudmän varav 6 inom riktade insatser som nu även vänder sig till personal inom vuxenutbildningen.

Beslut om vilka huvudmän som ska få ta del av utbildningen fattas med utgångspunkt i av Skolverket fastställda kriterier. Då utbildningen ställer stora krav på deltagande verksamheter möter Skolverket deltagande rektorer och utsedda TMO-ambassadörer tillsammans med Rädda barnen innan utbildningen startar. Syftet med detta är att skapa goda förutsättningar för genomförande och långsiktighet samt med förankring, genomförande och uppföljning av arbetet²².

Flerspråkighet och interkulturalitet i förskolan

Skolverket erbjuder möjlighet för huvudmän att använda den kommunförlagda uppdragsutbildningen ”Flerspråkighet och interkulturalitet i förskolan”. Utbildningen omfattar 7,5 högskolepoäng. Målgrupp för utbildningen är all personal i förskolan, även de som saknar grundläggande högskolebehörighet. Kursens syfte är att öka deltagarnas kunskaper och kompetens gällande flerspråkiga barns utveckling och lärande samt deras förståelse för vad ett interkulturellt förhållningssätt innebär för arbetet i verksamheten. Kursen syftar också till att deltagarna utvecklar kompetens i arbetssätt som stödjer flerspråkiga barns språk- och kunskapsutveckling. Under 2020 har 15 kurser erbjudits i 12 olika kommuner.

Lärosäteskurser med fokus på vägledning

Skolverkets avsikt var att under 2020 fortsätta att erbjuda följande tre lärosätesutbildningar med fokus på vägledning:

- Att vägleda nyanlända vuxna
- Interkulturellt perspektiv i studie- och yrkesvägledning,
- Studie- och yrkesvägledning i migration – att stödja nyanländas karriärprocesser.

Två av dem har genomförts enligt plan medan en har påbörjats och kommer att avslutas i februari 2021. Förseningen beror på Coronapandemin.

---

²¹ Hädanefter används förkortningen TMO.

²² På länken [TMO, utbildning i traumamedveten omsorg](#) beskrivs utbildningen mer detaljerat medan länken [Viktiga verktyg för viktiga vuxna](#) leder till en artikel som beskriver innehåll och hur TMO kan göra skillnad

Målgrupp för utbildningarna är huvudsakligen studie- och yrkesvägledare men även lärare och skolledare har deltagit i kurserna. Kurserna har vänt sig till såväl grundskola som gymnasieskola och vuxenutbildning.

Lärosätetsutbildning om bedömningsmaterialet Bygga svenska

Under 2020 har en pilotomgång om 60 platser av denna uppdragsutbildning genomförts. En ny utbildningsomgång med ytterligare 60 platser har startat i januari 2021. Det har varit stor efterfrågan på platser till denna utbildning.

Syftet med utbildningen är att ge lärare stöd i arbetet med bedömning av nyanlända elevers språk- och kunskapsutveckling. Kursen ska också ge förbättrad kunskap om vikten av sambedömning och kollegialt lärande kring bedömningsfrågor.

5.3.2 Konferenser och nätverksmöten

Här beskrivs konferenser och nätverksmöten som erbjudits som generella insatser via Skolverkets webb under 2020.

Språklärargalan

Under 2020 har modersmållärare erbjudits möjlighet att delta i Språklärargalan²³ som är en årligen återkommande gala för språklärare i alla skolformer. Några av syftena med insatsen är att språklärare ska uppleva en yrkesmässig gemenskap och tillhörighet, att de ska få nya idéer och kunskaper för att kunna vidareutveckla sin undervisning och att de ska kunna utbyta erfarenheter med varandra.

Galan för 2020 hade temat språkundervisning och interkulturalitet och genomfördes i digital form.

Nätverk för vuxenutbildningen med fokus på systematiskt kvalitetsarbete och nyanlända och flerspråkiga elever

Under 2020 har Skolverket inlett arbetet med att skapa nätverk för skolchefer, utvecklingsledare och rektorer i vuxenutbildningen.

Målen med nätverken är att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet med särskilt fokus på nyanlända och flerspråkiga elever i vuxenutbildningen, samt utveckla samverkan mellan huvudmän i syfte att höja kvaliteten och likvärdigheten i verksamheten.

Under höstterminen 2020 anordnades träffar i tre olika grupper. En grupp är formerad utifrån kommunstorlek medan en annan har haft deltagarnas intresseområden som utgångspunkt. Den tredje gruppen är uppbyggd kring ett sedan tidigare befintligt nätverk. Träffarna i dessa grupper leds av Skolverket.

---

²³ Namnet kommer av den av EU-kommissionen instiftade ”Europeiska kvalitetsutmärkelsen i språk” som delas ut till skolor som genomfört språkutvecklande undervisning.

Arbetet har följts av Linköpings universitet och med utgångspunkt i resultaten av denna uppföljning kommer nätverkens verksamhet att utvidgas under 2021.

5.3.3 Stödmaterial och webbmoduler

Här beskrivs sådant material som erbjuds via Skolverkets webbplats och som målgrupperna använder självständigt och utifrån egna förutsättningar och behov. Det är såväl material av mer informerande karaktär som stödmaterial som till exempel kan tjäna som utgångspunkt i kollegialt lärande.

Koll på samverkan med hem och vårdnadshavare

Under 2020 publicerades stöd materialet Koll på samverkan med hem och vårdnadshavare på Skolverkets webbplats²⁴. Materialet syftar till att stödja huvudmän, rektorer och lärare i grundskolan och fritidshem att identifiera utvecklingsbehov och genomföra utvecklingsinsatser som rör samverkan med hem och vårdnadshavare.

Stöd materialet är ett självskattningsverktyg med tio påståenden som synliggör vilka utvecklingsbehov som finns i verksamheten. I materialet finns också inspirationsartiklar och filmer som ger stöd i hur man kan lägga upp utvecklingsarbete kring frågor om till exempel hur skolpersonalens bemötande av vårdnadshavare kan ske på ett inkluderande sätt som främjar dialog och idéutbyte vid till exempel utvecklingssamtal och föräldramöten.

Flerspråkiga och nyanlända elever i förskoleklassen

Under hösten 2020 har ett webbaserat stödmaterial för personal i förskoleklass tagits fram med syfte att bidra till fördjupad kompetens inom interkulturalitet, andraspråksinlärning och -utveckling, undervisning av nyanlända elever och språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Målgrupp för stöd materialet är all personal i förskoleklass. Insatsen utgår från förskoleklassens uppdrag att förbereda eleverna för framtida lärande genom lek, skapande, fysiska aktiviteter och utevistelse²⁵.

Studiehandledning på modersmål

Under 2020 har webbstödet om studiehandledningen på modersmål utvecklats och kompletterats. Syftet med materialet är att ge stöd i huvudmännens arbete med att erbjuda studiehandledning på modersmål av hög kvalitet och förbättra ämneslärares och studiehandledares förutsättningar att samverka kring studiehandledning på modersmål²⁶.

---

²⁴ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/koll-pa-samverkan-med-hem-och-vardnadshavare>

²⁵ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/flersprakighet-som-resurs-i-forskoleklassen>

²⁶ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/organisera-studiehandledning>

Målgrupp är de huvudmän, skolledare, ämneslärare och studiehandledare på modersmål i de obligatoriska skolformerna samt gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen²⁷.

Stödmaterialet består av tre delar. Första delen riktar sig till huvudmän och skolledare med fokus på organisation samt ansvar och roller. Andra delen riktar sig till ämneslärare och studiehandledare på modersmål med fokus på samverkan samt ansvar och roller. Den tredje delen riktar sig till studiehandledare på modersmål med fokus på rollen som studiehandledare i den svenska skolkontexten.

Språk- och kunskapsutvecklande ämnesundervisning för nyanlända elever den första tiden

Under 2020 färdigställdes denna modul då material som rör ämnena biologi, fysik, kemi och teknik publicerades²⁸. Materialet berör till exempel hur man som ämneslärare kan förhålla sig till och praktiskt genomföra bedömningssituationer när eleverna är nybörjare i svenska språket²⁹.

Målgrupp är ämneslärare i grundskolans åk 7–9 och gymnasieskolans introduktionsprogram. Syftet med modulen är att ge ämneslärare verktyg för att planera och genomföra undervisning för nyanlända elever som har en tidigare skolbakgrund och är läs- och skrivkunniga på sitt modersmål. I modulen ges exempel på samarbetsformer med lärare i svenska som andraspråk, modersmålslärare och studiehandledare.

5.3.4 Insatser som är under framtagande

Grundläggande litteracitet för nyanlända elever i vuxenutbildningen

Under 2020 påbörjades framtagandet av en modul för lärare i den kommunala vuxenutbildningen om grundläggande litteracitet för lärare som undervisar nyanlända vuxna med kort eller ingen skolbakgrund. Materialet kommer att färdigställas under våren 2021.

Modulen kommer att bestå av följande fem delar:

1. Grundläggande litteracitet
2. Att knäcka koden

---

²⁷<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/organisera-studiehandledning>
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/organisera-for-studiehandledning-inom-komvux>

²⁸ De första delarna i denna modul publicerades på Skolverkets webbplats under 2018 och har i omgångar kompletterats med ämnesinriktade texter i flera olika skolämnen.

²⁹ <https://larportalen.skolverket.se/#/modul/2c-nyanlanda/Grundskola/801-sprak-och-kunskapsutvecklande-amnesundervisning-for-nyanlanda-elever-den-forsta-tiden>

3. Muntlig språkundervisning
4. Att använda digitala verktyg
5. Visuella texter och arbete med bilder i undervisningen

Termer i matematikundervisningen

Under 2020 påbörjades framtagandet av stödmaterialet ”Termer i matematikundervisning” som kommer att innehålla matematiska termer och begrepp och är tänkt att vara ett stöd för studiehandledning i matematik samt matematikundervisning. Det kommer att finnas på 26 språk. Målgrupp är lärare i matematik och studiehandledare i grundskolan. Det beräknas bli klart under vårterminen 2021 och kommer då att publiceras på skolverket.se.

Traumamedveten omsorg³⁰ i samarbete med Rädda barnen

Under året har 23 kompetensutvecklingsprogram genomförts hos 12 huvudmän varav 6 inom riktade insatser som nu även vänder sig till personal inom vuxenutbildningen.

Beslut om vilka huvudmän som ska få ta del av utbildningen fattas med utgångspunkt i av Skolverket fastställda kriterier. Då utbildningen ställer stora krav på deltagande verksamheter möter Skolverket deltagande rektorer och utsedda TMO-ambassadörer tillsammans med Rädda barnen innan utbildningen startar. Syftet med detta är att skapa goda förutsättningar för genomförande och långsiktighet samt med förankring, genomförande och uppföljning av arbetet³¹.

Flerspråkighet och interkulturalitet i förskolan

Skolverket erbjuder möjlighet för huvudmän att använda den kommunförlagda uppdragsutbildningen ”Flerspråkighet och interkulturalitet i förskolan”. Utbildningen omfattar 7,5 högskolepoäng. Målgrupp för utbildningen är all personal i förskolan, även de som saknar grundläggande högskolebehörighet. Kursens syfte är att öka deltagarnas kunskaper och kompetens gällande flerspråkiga barns utveckling och lärande samt deras förståelse för vad ett interkulturellt förhållningssätt innebär för arbetet i verksamheten. Kursen syftar också till att deltagarna utvecklar kompetens i arbetssätt som stödjer flerspråkiga barns språk- och kunskapsutveckling. Under 2020 har 15 kurser erbjudits i 12 olika kommuner.

Lärosäteskurser med fokus på vägledning

Skolverkets avsikt var att under 2020 fortsätta att erbjuda följande tre lärosätesutbildningar med fokus på vägledning:

---

³⁰ Hädanefter används förkortningen TMO.

³¹ På länken [TMO, utbildning i traumamedveten omsorg](#) beskrivs utbildningen mer detaljerat medan länken [Viktiga verktyg för viktiga vuxna](#) leder till en artikel som beskriver innehåll och hur TMO kan göra skillnad

- Att vägleda nyanlända vuxna
- Interkulturellt perspektiv i studie- och yrkesvägledning,
- Studie- och yrkesvägledning i migration – att stödja nyanländas karriärprocesser.

Två av dem har genomförts enligt plan medan en har påbörjats och kommer att avslutas i februari 2021. Förseningen beror på Coronapandemin.

Målgrupp för utbildningarna är huvudsakligen studie- och yrkesvägledare men även lärare och skolledare har deltagit i kurserna. Kurserna har vänt sig till såväl grundskola som gymnasieskola och vuxenutbildning.

Lärosättesutbildning om bedömningsmaterialet Bygga svenska

Under 2020 har en pilotomgång om 60 platser av denna uppdragsutbildning genomförts. En ny utbildningsomgång med ytterligare 60 platser har startat i januari 2021. Det har varit stor efterfrågan på platser till denna utbildning.

Syftet med utbildningen är att ge lärare stöd i arbetet med bedömning av nyanlända elevers språk- och kunskapsutveckling. Kursen ska också ge förbättrad kunskap om vikten av sambedömning och kollegialt lärande kring bedömningsfrågor.

5.3.2 Konferenser och nätverksmöten

Här beskrivs konferenser och nätverksmöten som erbjudits som generella insatser via Skolverkets webb under 2020.

Språklärargalan

Under 2020 har modersmålslärare erbjudits möjlighet att delta i Språklärargalan³² som är en årligen återkommande gala för språklärare i alla skolformer. Några av syftena med insatsen är att språklärare ska uppleva en yrkesmässig gemenskap och tillhörighet, att de ska få nya idéer och kunskaper för att kunna vidareutveckla sin undervisning och att de ska kunna utbyta erfarenheter med varandra.

Galan för 2020 hade temat språkundervisning och interkulturalitet och genomfördes i digital form.

Nätverk för vuxenutbildningen med fokus på systematiskt kvalitetsarbete och nyanlända och flerspråkiga elever

Under 2020 har Skolverket inlett arbetet med att skapa nätverk för skolchefer, utvecklingsledare och rektorer i vuxenutbildningen.

---

³² Namnet kommer av den av EU-kommissionen instiftade ”Europeiska kvalitetsutmärkelsen i språk” som delas ut till skolor som genomfört språkutvecklande undervisning.

Målen med nätverken är att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet med särskilt fokus på nyanlända och flerspråkiga elever i vuxenutbildningen, samt utveckla samverkan mellan huvudmän i syfte att höja kvaliteten och likvärdigheten i verksamheten.

Under höstterminen 2020 anordnades träffar i tre olika grupper. En grupp är formerad utifrån kommunstorlek medan en annan har haft deltagarnas intresseområden som utgångspunkt. Den tredje gruppen är uppbyggd kring ett sedan tidigare befintligt nätverk. Träffarna i dessa grupper leds av Skolverket. Arbetet har följts av Linköpings universitet och med utgångspunkt i resultaten av denna uppföljning kommer nätverkens verksamhet att utvidgas under 2021.

5.3.3 Stödmaterial och webbmoduler

Här beskrivs sådant material som erbjuds via Skolverkets webbplats och som målgrupperna använder självständigt och utifrån egna förutsättningar och behov. Det är såväl material av mer informerande karaktär som stödmaterial som till exempel kan tjäna som utgångspunkt i kollegialt lärande.

Koll på samverkan med hem och vårdnadshavare

Under 2020 publicerades stöd materialet Koll på samverkan med hem och vårdnadshavare på Skolverkets webbplats³³. Materialet syftar till att stödja huvudmän, rektorer och lärare i grundskolan och fritidshem att identifiera utvecklingsbehov och genomföra utvecklingsinsatser som rör samverkan med hem och vårdnadshavare.

Stöd materialet är ett självskattningsverktyg med tio påståenden som synliggör vilka utvecklingsbehov som finns i verksamheten. I materialet finns också inspirationsartiklar och filmer som ger stöd i hur man kan lägga upp utvecklingsarbete kring frågor om till exempel hur skolpersonalens bemötande av vårdnadshavare kan ske på ett inkluderande sätt som främjar dialog och idéutbyte vid till exempel utvecklingssamtal och föräldramöten.

Flerspråkiga och nyanlända elever i förskoleklassen

Under hösten 2020 har ett webbaserat stödmaterial för personal i förskoleklass tagits fram med syfte att bidra till fördjupad kompetens inom interkulturalitet, andraspråksinlärning och -utveckling, undervisning av nyanlända elever och språk- och kunskapsutvecklande arbetsätt. Målgrupp för stöd materialet är all personal i förskoleklass. Insatsen utgår från förskoleklassens uppdrag att förbereda eleverna för framtida lärande genom lek, skapande, fysiska aktiviteter och utevistelse³⁴.

---

³³ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/koll-pa-samverkan-med-hem-och-vardnadshavare>

³⁴ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/flersprakighet-som-resurs-i-forskoleklassen>

Studiehandledning på modersmål

Under 2020 har webbstödet om studiehandledningen på modersmål utvecklats och kompletterats. Syftet med materialet är att ge stöd i huvudmännens arbete med att erbjuda studiehandledning på modersmål av hög kvalitet och förbättra ämneslärares och studiehandledares förutsättningar att samverka kring studiehandledning på modersmål³⁵.

Målgrupp är de huvudmän, skolledare, ämneslärare och studiehandledare på modersmål i de obligatoriska skolformerna samt gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen³⁶.

Stöd materialet består av tre delar. Första delen riktar sig till huvudmän och skolledare med fokus på organisation samt ansvar och roller. Andra delen riktar sig till ämneslärare och studiehandledare på modersmål med fokus på samverkan samt ansvar och roller. Den tredje delen riktar sig till studiehandledare på modersmål med fokus på rollen som studiehandledare i den svenska skolkontexten.

Språk- och kunskapsutvecklande ämnesundervisning för nyanlända elever den första tiden

Under 2020 färdigställdes denna modul då material som rör ämnena biologi, fysik, kemi och teknik publicerades³⁷. Materialet berör till exempel hur man som ämneslärare kan förhålla sig till och praktiskt genomföra bedömningssituationer när eleverna är nybörjare i svenska språket³⁸.

Målgrupp är ämneslärare i grundskolans åk 7–9 och gymnasieskolans introduktionsprogram. Syftet med modulen är att ge ämneslärare verktyg för att planera och genomföra undervisning för nyanlända elever som har en tidigare skolbakgrund och är läs- och skrivkunniga på sitt modersmål. I modulen ges exempel på samarbetsformer med lärare i svenska som andraspråk, modersmålslärare och studiehandledare.

5.3.4 Insatser som är under framtagande

Grundläggande litteracitet för nyanlända elever i vuxenutbildningen

Under 2020 påbörjades framtagandet av en modul för lärare i den kommunala vuxenutbildningen om grundläggande litteracitet för lärare som undervisar

---

³⁵ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/organisera-studiehandledning>

³⁶ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/organisera-studiehandledning>
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/organisera-for-studiehandledning-inom-komvux>

³⁷ De första delarna i denna modul publicerades på Skolverkets webbplats under 2018 och har i omgångar kompletterats med ämnesinriktade texter i flera olika skolämnen.

³⁸ <https://larportalen.skolverket.se/#/modul/2c-nyanlanda/Grundskola/801-sprak-och-kunskapsutvecklande-amnesundervisning-for-nyanlanda-elever-den-forsta-tiden>

nyanlända vuxna med kort eller ingen skolbakgrund. Materialet kommer att färdigställas under våren 2021.

Modulen kommer att bestå av följande fem delar:

1. Grundläggande litteracitet
2. Att knäcka koden
3. Muntlig språkundervisning
4. Att använda digitala verktyg
5. Visuella texter och arbete med bilder i undervisningen

Termer i matematikundervisningen

Under 2020 påbörjades framtagandet av stödmaterialet ”Termer i matematikundervisning” som kommer att innehålla matematiska termer och begrepp och är tänkt att vara ett stöd för studiehandledning i matematik samt matematikundervisning. Det kommer att finnas på 26 språk. Målgrupp är lärare i matematik och studiehandledare i grundskolan. Det beräknas bli klart under vårterminen 2021 och kommer då att publiceras på skolverket.se.

5.3.5 Kompletterande insatser

Barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska är målgrupp även i genomförandet av andra regeringsuppdrag eller beslut som fattats internt på myndigheten. I detta avsnitt beskrivs sådana insatser som bedöms ha betydelse för genomförandet av det uppdrag som redovisas i denna rapport.

Stöd för att ersätta Allmänna råd om utbildning för nyanlända elever

Skolverket har under 2020 fattat beslut om att upphäva de allmänna råden om utbildning för nyanlända elever. Beslutet trädde i kraft den 31 december 2020.

Skälet till beslutet är att lagstiftning och reglering ändrats och medfört att innehållet i de allmänna råden inte längre är aktuella. Vissa områden från de allmänna råden har ersatts med stödmaterial som återfinns på Skolverkets webbplats³⁹.

Att leda kollegialt lärande för modersmåls lärare och studiehandledare på modersmål

Utbildningen ”Att leda kollegialt lärande” har under 2020 särskilt erbjudit modersmåls lärare och studiehandledare på modersmål möjlighet att utbilda sig till

---

³⁹ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/nyanlanda-barn-och-elevs-utbildning/organisera-mottagande-och-utbildning-av-nyanlanda-elever-i-grundskolan>

ledare för kollegialt lärande. Syftet är att utveckla förmågan att leda grupper som arbetar med Skolverkets moduler på Lärportalen⁴⁰.

Utbildningen genomförs av olika lärosäten. Målgrupp för utbildningen är förskollärare, lärare, studiehandledare på modersmål och skolledare som ska leda kollegialt lärande i alla skolformer utifrån Skolverkets kompetensutvecklingsmodell med moduler.⁴¹

Om svenska skolan

Informationsmaterialet Om svenska skolan som syftar till att ge vårdnadshavare, elever och vuxna i alla skolformer information om det svenska skolsystemet översatt till olika språk har under 2020 uppdaterats, kompletterats och översatts på nytt. Det har också flyttats till den nya webbplatsen Utbildningsguiden som är under uppbyggnad⁴².

Introduktion till skolans arbete med nyanlända elever

Den befintliga insatsen Introduktion till skolan styrning som riktar sig till nya nämndledamöter har kompletterats med en del som berör skolans arbete med nyanlända elever⁴³. Innehållet belyser huvudmannens ansvar och uppdrag enligt skollag och andra styrdokument och synliggör hur förutsättningar för huvudmannens och skolornas arbete med dessa elever kan skapas.

6. Uppföljning

I detta avsnitt sammanfattas de olika uppföljningsunderlag som Skolverket fått in eller tagit fram under 2020. Det är såväl redovisningar från huvudmän som sammanställningar av enkätsvar och resultatutveckling hos huvudmän som ingått i de riktade insatserna.

6.1 Stöd till samordnare för nyanländas lärande och till huvudmän som ingår i de riktade insatserna för nyanländas lärande.

Samordnarna för nyanländas lärande redovisar årligen till de regionala utvecklingscentrumen (RUC). I redovisningarna beskriver de vilka effekter som insatser som genomförts i deras verksamheter upplevs ha haft. RUC sammanställer sedan dessa redovisningar och lämnar dem till Skolverket.

Huvudmän inom de riktade insatserna redovisar upplevda effekter av det genomförda utvecklingsarbetet i en slutredovisning som lämnas till myndigheten i samband med att samarbetet avslutas.

---

⁴⁰ <https://larportalen.skolverket.se/#/>

⁴¹ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/kurser-och-utbildningar/utbildning-i-att-leda-kollegialt-larande>

⁴² <https://utbildningsguiden.skolverket.se/languages/svenska>

⁴³ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/kurser-och-utbildningar/introduktion-till-styrning-av-skolan>

De beskrivningar som görs i dessa redovisningar bygger på en kontinuerlig uppföljning där iakttagelser som kan tyda på utveckling, förändring eller förbättring har gjorts av huvudmännen själva. Skolverket väljer i detta avsnitt att dela upp avsnittet så att samordnarnas redovisningar sammanfattas i avsnitt 6.1.1 medan redovisningarna från huvudmän inom de riktade insatserna sammanfattas i avsnitt 6.1.2. De sammanställda redovisningarna från samordnarna är mer övergripande än slutredovisningarna från huvudmän inom riktade insatser. Det går därmed inte alltid att veta om de beskrivna effekterna gäller huvudmannanivån eller förskole- och skolnivån. Kategorierna som använts för att sortera identifierade behov och genomförda insatser för de olika nivåerna tidigare i denna redovisning har därför i vissa fall sammanfogats så att upplevda effekter för samtliga nivåer redovisas i samma avsnitt.

Skolverket har mer detaljerad information om vad insatser som genomförts inom de riktade insatserna upplevs ha haft för effekter vilket också avspeglas i de följande avsnitten.

6.1.1 Uppföljning av insatser genomförda hos huvudmän som utsett samordnare

Innehållet i RUC:s sammanställning av samordnarnas redovisningar sammanfattas här⁴⁴:

Styrning, ledning och organisation

Genomförda insatser bedöms i vissa fall ha lett till att roller och ansvar i skolans styrkedja är förtydligade.

Framtagande av gemensamma rutiner och riktlinjer kring till exempel mottagande av nyanlända elever, svenska som andraspråk, den individuella studieplanen eller andra dokument med betydelse för målgruppen upplevs ha bidragit till att personalens kunskaper om de nyanlända elevernas rättigheter och behov har ökat. Det upplevs också att gemensamma dokument har bidragit till att öka tydligheten i kommunikationen med elever, vårdnadshavare och pedagoger. I vissa fall har de nya rutinerna också lett till att nyanlända elever kan börja skolan snabbare.

Insatser som inneburit att organisationen och genomförandet av ämnet svenska som andraspråk har setts över bedöms i vissa fall ha bidragit till ökade kunskaper på alla nivåer i frågor som rör ämnet. Det har i sin tur lett till att kvaliteten på underlag för beslut om vilka elever som ska läsa svenska som andraspråk har blivit bättre hos en del huvudmän.

---

⁴⁴ I samordnarnas redovisningar sorteras insatserna i samma områden som de Nationella skolutvecklingsprogrammen på Skolverkets webbplats men i den här rapporten sorteras de i stället i områden som anknyter till verksamhetslogiken för uppdraget på samma sätt som avsnitten om identifierade behov och genomförda insatser gjorts.

Systematiskt kvalitetsarbete, undervisningen kvalitet, och likvärdighet⁴⁵

Samordnarna beskriver att insatser som genomförts inom detta område har bidragit till att det systematiska kvalitetsarbetet har utvecklats på vissa skolor. Ett exempel på det är att betygsresultaten för såväl årskurs 6 som årskurs 9 nu anses följas upp och analyseras mer än tidigare. Likvärdigheten i uppföljning och analyser bedöms också i vissa fall ha ökat.

I beskrivningarna framgår även att insatser som berört undervisningens kvalitet och tillgänglighet genom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt bedöms ha lett till att fler lärare nu inkluderar arbetssättet i sin dagliga undervisning. I vissa fall uppges att ett kontinuerligt kollegialt lärande kring språk- och kunskapsutvecklande förhållningssätt och undervisningsmetoder som kan användas för att öka tillgängligheten i undervisningen nu pågår. Det finns ännu inga redovisningar som pekar på att insatserna har haft någon mätbar effekt på elevernas betygsresultat.

Insatser för att förbättra undervisningens kvalitet med stöd av digitala verktyg anses ha bidragit till att användande av sådana verktyg som syftar till att ge språkligt stöd, både för nyanlända och övriga elever har ökat men det finns inga uppgifter om det i sin tur har påverkat elevernas lärande.

I samordnarnas beskrivningar framstår det som att insatser som genomförts med syfte att utveckla och förbättra kvaliteten på och tillgången till studiehandledning och modersmålsundervisning är de som upplevs ha haft störst effekt av alla genomförda insatser. Exempel på effekter som dessa insatser anses ha bidragit med är att samarbetet mellan ämneslärare och studiehandledare har ökat och förbättrats. Vissa av samordnarna uppger också att kunskaperna om hur studiehandledning kan bidra till elevernas lärande har utvecklats. Det finns också beskrivningar om att tillgången till studiehandledning förbättrats och att vissa elever tack vare detta nu har nått godkänt i fler skolämnen. Insatser inom detta område anges i vissa fall även ha bidragit till att fler elever blivit behöriga till gymnasieskolan och till vidare studier.

Andra effekter som beskrivs är att elevers deltagande i och kvaliteten på modersmålsundervisningen har ökat och att undervisningen nu upplevs som mer varierad. Det finns också samordnare som beskriver att genomförda insatser som innehållit digitala inslag så som till exempel fjärr- och distansundervisning har bidragit till att modersmålsundervisningen har kunnat hålla i gång trots Coronapandemin.

---

⁴⁵ Rubriken sammanfogar tidigare avsnitt med rubrikerna ”Systematiskt kvalitetsarbete och likvärdighet” respektive ”Undervisningens kvalitet och likvärdighet”.

Insatser som berört bedömning och betyg uppges ha lett till ökade kunskaper om pedagogisk planering, betyg och bedömning samt till förbättrat kollegiala samarbete kring betygs- och bedömningsfrågor. De som tagit del av utbildningar som rört bedömningsstödet Bygga svenska uppges att deras kunskaper om och användning av detta material har ökat.

Attityder, bemötande och värderingar

Samordnare beskriver att insatser som genomförts inom detta område i vissa fall har bidragit till att medvetenheten om allas ansvar för att genomföra värdegrundsuppdraget har ökat. Detta bedöms i sin tur ha bidragit till ökad förståelse även för allas ansvar att stötta elevernas parallella språk- och kunskapsutveckling i alla ämnen.

Elevhälsans arbete

Insatser som genomförts inom detta område upplevs ha bidragit till ökade kunskaper om nyanlända elevers hälsa. Samordnare i kommuner som tagit del av TMO-utbildningen bedömer att den har bidragit till ökad medvetenhet och förbättrade kunskaper hur man kan arbeta för att stötta och bemöta elever som upplevt trauma.

Någon samordnare beskriver också att insatser inom detta område lett till att det nu finns handledare för Specialpedagogik för lärande på alla enheter.

6.1.2 Uppföljning av insatser genomförda av huvudmän inom de riktade insatserna

Totalt 25 slutredovisningar har lämnats till myndigheten under 2020⁴⁶. I slutredovisningarna beskriver huvudmännen vilka insatser som genomförts samt vilka effekter huvudmannen upplever att de haft på verksamheten.

Huvudmannen beskriver också vilka avvikelser som finns i förhållande till det planerade genomförandet samt i förhållande till de önskade effekterna⁴⁷. Dessa anges ofta bero på att nyckelpersoner slutat sin anställning, att det varit svårt att hitta vikarier i den utsträckning som hade behövts eller att tidplanen för genomförandet behövt justeras. Avvikelser i förhållande till önskvärda effekter beskrivs däremot mer sällan.

Effekter av Coronapandemin syns inte i så stor utsträckning i de slutredovisningar som lämnats till myndigheten under 2020. Detta kan bero på att de insatser som beskrivs huvudsakligen genomfördes innan pandemin breddade ut sig.

---

⁴⁶ Huvudmän som redovisat under 2020 kommer huvudsakligen från urval 5 och 6. En huvudman som ingick i det tredje urvalet och fem huvudmän från urval 4 har också redovisat under 2020.

⁴⁷ Huvudmännen som slutredovisat under 2020 kommer från urval 3, 4, 5 och 6. De insatser som tidigare i rapporten presenterats som befintliga eller genomförda är hämtade från huvudmän i urval 6, 7, 8 och 9. Det innebär att slutredovisningarna huvudsakligen beskriver upplevda effekter av insatser genomförda under 2018/19 och som beskrivits i tidigare regeringsredovisningar.

I avsnitten nedan sammanfattas de bilder av upplevda effekter på olika nivåer i huvudmännens organisation som framträder i de slutredovisningar som huvudmännen lämnat till Skolverket under 2020.

I beskrivningen av samtliga utvecklingsområden framkommer att det anses som en generell framgångsfaktor att rektor är delaktig i genomförandet av insatserna och förstår vilka förutsättningar som krävs för att insatserna ska kunna få långsiktiga effekter på verksamheternas kvalitet.

Styrning, ledning och organisation

I slutredovisningarna beskrivs att insatser som genomförts på **huvudmannanivå** inom detta område sammanfattningsvis bedöms ha bidragit till att roller och ansvar i organisationen samt delegeringen av ansvar har förbättrats och förtydligats. Det förekommer flera beskrivningar av att samarbetet i styrkedjan anses ha förtydligats och förbättrats vilket ibland även involverar förbättrad dialog med den politiska nämnden vars förståelse för det utvecklingsarbete som pågår också bedöms ha förbättrats. I vissa fall bedöms också att arbetet lett till tydligare rutiner och bättre central organisation för till exempel studiehandledning och mottagande av nyanlända elever.

På **förskole- och skolnivå** bedöms genomförda insatser till exempel ha tydliggjort vilka rutiner som gäller när det till exempel handlar om mottagande och bedömning av nyanlända elevers kunskaper.

Systematiskt kvalitetsarbete och likvärdighet

Insatser inom detta område har genomförts på **huvudmannanivå**. Insatserna bedöms ofta ha bidragit till att resultatutvecklingen för de nyanlända eleverna nu följs upp, dokumenteras och analyseras mer systematiskt än tidigare.

Det finns också huvudmän som beskriver att genomförda insatser lett till ökat gemensamt ansvarstagande samt ökad samsyn kring och förståelse för de behov och förutsättningar som barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska kan ha liksom vilka förutsättningar lärare i olika skolformer kan behöva för att undervisningen ska bli av hög och likvärdig kvalitet.

Undervisningen kvalitet och likvärdighet

Insatser inom detta område har genomförts på **förskole- och skolnivå**. Insatserna kan ha berört många olika frågor men gemensamt för alla är att en eller flera insatser berört språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Exempel på vad insatser inom detta område generellt uppges ha bidragit till är att undervisningen nu tydligare vilar på vetenskaplig grund.

Insatser som rör språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA) genomförs ofta för **flera eller alla skolformer** parallellt. Hos 19 av de 25 huvudmän som slutredovisat under 2020 har insatsen inneburit att utsedda handledare⁴⁸ först har

---

⁴⁸ Ofta benämnda som SKUA-utvecklare.

fått utbildning för att därefter själva leda sina kollegor i ett kollegialt lärande kring språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Flera av dessa huvudmän upplever att detta kan ha bidragit till en förbättrad utvecklingsorganisation där roller och ansvar är tydligare än tidigare.

I **förskolan** upplever vissa huvudmän att insatser inom området till exempel har bidragit till att barnens olika språk nu bedöms vara mer synliga i vardagen samt att personalen nu mer medvetet anses arbeta för att stärka barnens alla språk och språkliga uttrycksformer. Det finns också konkreta beskrivningar av att barnens ordförråd upplevs öka och att deras språkförståelse förbättras. Insatserna beskrivs också ha bidragit till att användning av digitala verktyg som stödjer barnens modersmålsutveckling har ökat och gjort att tillgängligheten till modersmålet under vistelsen på förskolan har förbättrats.

För **grundskolans och gymnasieskolans**⁴⁹ del uppges att insatserna till exempel bedöms ha bidragit till att lärares undervisningskicklighet har ökat. Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt uppges nu i vissa fall användas som en naturlig del av undervisningen där eleverna upplevs vara mer språkligt aktiva i undervisningen och kommunicerar mer med kamrater och lärare. Tillfrågade elever uppger också att undervisningen har blivit mer tillgänglig.

Andra effekter som beskrivs i några slutredovisningar är till exempel att yrkesspråket på gymnasieskolans yrkesprogram ibland tas upp på ett mer systematiskt sätt i undervisningen. Detta anses i sin tur ha lett till att eleverna i vissa fall har lättare att kommunicera när de är ute på praktik och att det blir färre missförstånd.

Inom **vuxenutbildningen** upplever vissa huvudmän att insatserna till exempel har lett till ökad samsyn kring undervisningens innehåll. Tillfrågade elever uppges ha uppmärksammat att likvärdigheten mellan olika ämnen och kurser har ökat.

De utmaningar som beskrivs kopplade till detta område för samtliga skolformer rör till exempel sårbarheten som uppstår när en utsedd handledare avslutar sin tjänst samt att det på vissa håll har varit svårt att engagera lärare i alla ämnen i utbildningen. Om arbetet ska fungera långsiktigt menar vissa huvudmän att det krävs en utvecklingsorganisation där förskollärare och lärare möts i kollegiala samtal under handledares ledning. Sammanfattningsvis kan det, enligt några huvudmäns beskrivning innebära att insatser som ska bygga på kollegial handledning behöver en stabil och över tid varaktig organisation med avsatt tid för det kollegiala lärandet och särskilt avsatt tid för handledaren att förbereda och följa upp genomförda samtal.

Inom området undervisningens kvalitet och likvärdighet har också en rad insatser som rör studiehandledning och modersmålsundervisning genomförts i **grund- och gymnasieskolan** samt inom **vuxenutbildningen**. Sådana insatser bedöms ha

---

⁴⁹ Grundskolan och gymnasieskolan är inkluderad i dessa redovisningar.

bidragit till effekter som att studiehandledarnas roll och uppdrag har förtydligats och att samarbetet mellan studiehandledare och ämneslärare har förbättrats. Tillfrågade elever har angett att de anser att de får stort stöd av studiehandledarna.

Även insatser som rör kartläggning, bedömning och betyg genomförts. För **grundskolans** del menar vissa huvudmän att sådana insatser bidragit till att förståelse för kartläggningens betydelse har förbättrats liksom kunskaperna i att genomföra kartläggning. Det kollegiala lärandet har i vissa fall också utvecklats genom arbetet med kartläggningsmaterialet och Bygga svenska.

På **gymnasieskolan** anser huvudmännen att insatserna har bidragit till att vissa elever har fått ökad förståelse för hur den förväntade progressionen i deras språkutveckling kan se ut och de antas därmed ha fått förbättrade förutsättningar att själva påverka sin fortsatta utveckling.

Inom **vuxenutbildningen** anser man dessutom att insatser om Bygga svenska-materialet i vissa fall har bidragit till att samsynen kring bedömningsfrågor har förbättrats. Upplevelsen hos vissa huvudmän är också att eleverna är mer nöjda med bedömningarna och att de klagar mindre på sina testresultat.

En huvudman beskriver att förutsättningarna för att ge de nyanlända eleverna en optimal undervisning har minskat trots insatser inom detta område. Önskade mål och effekter kring enhetlighet och systematik i bedömningen har för denna huvudman inte uppnåtts. Denna huvudman anger också att de nästan helt saknar utbildade lärare i svenska som andraspråk.

Attityder, bemötande och värderingar

En del huvudmän beskriver att insatser som genomförs för **flera eller alla skolformer** inom detta område till exempel upplevs ha bidragit till att det gemensamma ansvarstagandet för alla elever har förbättrats. I vissa slutredovisningar beskrivs också att ledarskapet har utvecklats och förbättrats när rektors medvetenhet om dessa frågars betydelse har ökat. I vissa slutredovisningar uppges också att medvetenheten om betydelsen av att anlägga interkulturella och normkritiska perspektiv på verksamheterna har ökat.

Hos några huvudmän har barnrättsperspektivet varit i fokus för insatserna och det finns beskrivningar av hur man efter genomförd insats sett över sin verksamhet och infört fler forum där barnen får uttrycka sina åsikter och ha delaktighet över verksamheten.

I **grundskolan** uppger en del huvudmän att insatser inom området till exempel har bidragit till att rutinerna kring hantering av kränkande behandling har förtydligats och förbättrats vilket i något fall också verkar ha bidragit till att det har blivit något färre anmälningsärenden.

En huvudman beskriver att arbetet med insatser inom detta område har lett till att problem med rasism har kommit till ytan, vilket man inte hade förutsett. När man då adresserade den frågan beskriver man också att man tycker sig se att medvetenheten om rasism har ökat hos personalen. I ett annat fall har insikten om

betydelsen av att uppmuntra flerspråkighet lett till att elever på elevens valtid erbjuds undervisning i arabiska.

Rastverksamheten uppges också i vissa fall ha utvecklats för att vara mer tillgänglig och inkluderande för alla elever. I vissa slutredovisningar anges även att elevhälsans arbete har blivit mer likvärdigt när kunskaperna om interkulturella och normkritiska perspektiv har ökat.

I **gymnasieskolan** och **vuxenutbildningen** bedöms insatser inom området i vissa fall ha bidragit till att medvetenheten och motivationen hos eleverna har ökat där eleverna själva uppger att de känner sig mer lyssnade på efter genomförda insatser. Integrationen mellan språkinstruktionen och de nationella programmen uppges också ha förbättrats hos vissa huvudmän liksom samverkan mellan gymnasieskolan, vuxenutbildningen och andra aktörer.

Samverkan mellan olika personalkategorier, andra aktörer samt med vårdnadshavare

Insatser som rör samverkan med vårdnadshavare har genomförts i **förskola** och **grundskola**. I slutredovisningarna uppger vissa huvudmän att sådana insatser upplevs ha bidragit till att kommunikationen med vårdnadshavare blivit tydligare och mer medveten. En huvudman beskriver till exempel att en satsning på att ringa upp föräldrar och informera om föräldramöte i kombination med ett erbjudande om barnpassning under mötet ledde till 100 % närvaro på mötet.

Insatser som rör samverkan mellan olika personalkategorier med syfte att förbättra övergångar mellan olika skolformer och verksamheter har främst rört övergångar mellan **grundskola** och **gymnasieskola** samt övergångar mellan olika program inom gymnasieskolan. Någon huvudman har också genomfört insatser kring övergångar mellan gymnasieskolan och **vuxenutbildningen**.

I slutredovisningarna beskrivs att sådana insatser upplevs ha bidragit till att rutiner och arbetssätt kring övergångar förtydligats och förbättrats och att övergångarna nu fungerar bättre än tidigare. Samarbetet mellan olika skolenheter samt mellan skolan och andra aktörer har förbättrats. Det har också i vissa fall blivit lättare att få tag i praktikplatser för elever som av detta uppges ha fått ökad motivation till sina studier och i vissa fall har även närvaron förbättrats.

I några fall beskrivs att insatserna har lett till att studieplanerna blivit tydligare och att kommunikationen mellan vägledare, lärare och elev kring vilka skillnader olika val kan innebära på längre sikt har förbättrats.

I några fall har fler elever läst yrkespaket på gymnasieskolan för att sedan gå över till vuxenutbildningen och läsa yrkesintroduktion.

En huvudman som anställt en särskild etableringscoach menar att det har underlättat elevernas kontakter med arbetsgivare. Det anses ha minskat konflikter och bidragit till snabbare och enklare lösningar på problem som uppstått. Praktikplatser uppger också att de ser att etableringscoachen medfört att kvaliteten

på praktiken blivit bättre, att eleverna genom detta också använt sitt svenska språk mer och därmed också utvecklat det bättre än tidigare.

Elevhälsans arbete

Många huvudmän har genomfört den så kallade TMO-utbildningen i samarbete med Skolverket och Rädda Barnen. Utbildningen ges i en mer omfattande version som pågår under flera dagar för all personal på en skola samt i mindre omfattande versioner för mer avgränsade målgrupper⁵⁰.

När insatsen genomförts för **flera eller alla skolformer** parallellt beskrivs den ha bidragit till ökad samsyn kring hur man kan skapa en trygg skolmiljö. Enkäter som genomförts hos vissa huvudmän pekar också på att trivsel och närvaro anses ha förbättrats vilket ses som ett tecken på att den upplevda tryggheten kan ha förbättrats.

I slutredovisningarna finns beskrivningar som pekar på att utbildningen kan ha gett effekter på verksamheten i form av förändrat förhållningssätt och ökad samsyn i frågor som till exempel rör personalens bemötande av eleverna.

Utbildningen bidrar med strategier som syftar till att utveckla lärares kompetens att hantera elever med utåtagerande beteende och i vissa slutredovisningar beskrivs hur dessa strategier medvetet har använts i mötet med eleverna vilket i något fall anses ha bidragit till att trycket på utredningar av neuropsykiatriska diagnoser har minskat.

På **gymnasieskolan** uppges TMO-insatsen ha bidragit till att samsynen kring hur konflikter och kränkande behandling ska hanteras har förbättrats hos några huvudmän. Närvaron uppges också i vissa fall ha blivit märkbart förbättrad efter insatsen. Det finns också beskrivningar som pekar på att samarbetet mellan olika yrkeskategorier inom gymnasieskolan har förbättrats genom utbildningen.

En huvudman beskriver dock att antalet kränkingsanmälningar har ökat efter TMO-insatsen. Huvudmannen menar att orsaken till detta är att rutiner för hur ärenden ska dokumenteras har förbättrats samt att det gemensamma arbetet för att motverka kränkningar har utvecklats så att personalen nu är mer uppmärksam på olika händelser som kan betraktas som kränkande.

Inom **vuxenutbildningen** uppges i vissa fall att utbildningen gett ökade kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck och att diskussionen kring sådana frågor fördjupats i personalgruppen.

Förutom TMO-utbildningen har vissa huvudmän också genomfört andra insatser inom området i olika skolformer. Det kan till exempel vara utbildningsinsatser för elevhälsans personal, arbete med interna rutiner och planer samt andra typer av

---

⁵⁰ Insatsen vänder sig i sin mest utbyggda form till samtlig personal. Här sorters den under kategorin Elevhälsans arbete utifrån utbildningens syfte att bidra till förebyggande arbete kring trygghet och välmående.

interna utvecklingsinsatser kring elevhälsoarbetets organisation. Sådana insatser uppges i huvudmännens slutredovisningar ha bidragit till att organisation för elevhälsoarbetet blivit tydligare, att närvaron ökat samt att samsyn och samarbete mellan olika yrkesroller och verksamheter förbättrats.

En insats som redovisats för första gången är en utbildning i arbetsmodellen PAX⁵¹. Huvudmannen anger att den insatsen verkar ha lett till snabba effekter på undervisningen i form av lugnare miljö och bättre arbetsro. Ljudnivån uppges ha förbättrats och samarbetet mellan lärare och elevhälsopersonal uppges ha förbättrats.

De risker som anges, framför allt när det gäller TMO-utbildningen är att upplägget med de så kallade TMO-ambassadörerna (som i grunden anses bra) är att det är sårbart om utsedda ambassadörerna slutar eller avsäger sig uppdraget.

6.3 Resultat av enkät till huvudmän som avslutat samarbetet inom de riktade insatserna

Skolverket skickade hösten 2020 ut en enkät till representanter för de 60 huvudmän som deltog i de riktade insatserna för nyanländas lärande mellan åren 2016 och 2019. Dessa huvudmän ingick i urval 1–5. Datainsamlingen genomfördes inom ramen för en pågående utvärdering. 50 av de 60 huvudmännen svarade på enkäten. Nedan presenteras några resultat från enkäten.

Huvudmannarepresentanterna fick bland annat svara på i vilken utsträckning de instämmer med olika påståenden gällande de riktade insatsernas bidrag till förbättringar inom deras organisation. Nästan nio av tio (86 procent) instämde i påståendet att de riktade insatserna har stärkt organisationens förmåga att analysera och bedöma hur arbetet med mottagande av nyanlända elever fungerar. En lägre andel (74 procent) instämde med att de riktade insatserna har stärkt organisationens förmåga att analysera och bedöma hur den fortsatta utbildningen för nyanlända elever fungerar, efter mottagandet. När det gäller denna fråga var det också en stor andel som inte hade någon uppfattning (20 procent). Samtidigt instämde 85 procent av de som svarade med att deras organisation har fått ökad kunskap om vad de behöver göra för att öka kvaliteten på undervisningen för nyanlända elever och barn och elever med ett annat modersmål än svenska.

I enkäten ställde vi också frågor om huvudmannens utvecklingsarbete idag. Nästan tre av fyra (72 procent) av de som svarade uppgav att huvudmannen har pågående utvecklingsinsatser för att stärka utbildningens kvalitet för elever som är nyanlända eller har ett annat modersmål än svenska, vid tiden för datainsamlingen. De vanligaste pågående insatserna bland de som uppgav att de har pågående

---

⁵¹ PAX i skolan bygger på en internationellt beforskad modell framtagna för att skapa studiero och trygghet i klassrummet. Modellen bygger på att systematiskt introducera olika verktyg som leder till ökat elevinflytande och praktiskt värdegrundsarbete. PAX i skolan är en uppsättning verktyg som syftar till att skapa ett klassrum präglad av lugn, trygghet, glädje och studiero. (<http://paxiskolan.se/om-pax/>)

utvecklingsinsatser handlar om att stärka processer och rutiner (83 procent), följt av kompetensutvecklingsinsatser (67 procent). Insatser för att stärka det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå respektive skolenhetsnivå är ungefär lika vanliga (64 respektive 61 procent).

6.4 Uppföljning av indikatorer

Sedan 2018 följer Skolverket upp genomförandet av det riktade insatserna inom Nyanländas lärande med hjälp av indikatorer⁵². Uppföljningen omfattar de huvudmän som vid tiden för uppföljningen avslutat samverkan med Skolverket och genomförs genom en enkät till deltagare i de lokala teamen som löpande varit aktiva i arbetet. 2020 års uppföljning omfattade 16 huvudmän. Samtliga hade avslutat sitt deltagande någon gång mellan november 2019 och oktober 2020. Svarsfrekvensen var 54 procent, men samtliga 16 huvudmän finns representerade bland de respondenter som besvarat enkäten.

Indikatorernas värde anges i procent och Skolverket bedömer indikatorernas utfall utifrån en skala där ett tillfredsställande resultat ligger inom intervallet 61–80. Resultat över 80 bedöms som ett gott resultat. Ett utfall under 60 bedöms som icke tillfredsställande. Andelen som enligt enkäten upplever att stödet inom de riktade insatserna inom Nyanländas lärande bidragit till ökad kunskap uppgår till en god nivå (indikatorvärde 90), medan andelen som upplever att insatsen ökat verksamhetens förmåga att utvecklas uppgår till en tillfredsställande nivå (indikatorvärde 76).

6.5 Statistikuppföljning av kommunala huvudmän som avslutat samverkan inom de riktade insatserna

Huvudmän som deltagit i de riktade insatserna och som avslutat samverkan med Skolverket omfattas av en statistikuppföljning. Uppföljningen, som omfattar grundskoleenheter vars kommunala huvudmän deltagit i de riktade insatserna och som ingick i urval 1–3⁵³ (benämns fortsättningsvis som kommuner som deltagit i de riktade insatserna), redovisades våren 2021.⁵⁴

Syftet med uppföljningen är att ge en bild av hur elevers kunskapsresultat, på grundskoleenheterna vars kommuner deltagit i de riktade insatserna, utvecklats under och efter deltagandet. Uppföljningen belyser även vilka förändringar som har skett i elevsammansättningen på dessa grundskoleenheter. I uppföljningen följs grundskoleenheternas elevgrupper över tid, men det är inte samma elever som följs utan skolenhetens elevgrupper respektive år. Uppföljningen visar hur

---

⁵² Uppföljningen har justerats under 2019 vilket innebär att jämförande värden för 2018 saknas.

⁵³ Det första urvalet av huvudmän för deltagande i de riktade insatserna genomfördes i mars 2016. Det andra och tredje urvalet genomfördes i juni och i december 2016. Under de första åren ingick inte gymnasieskolan i regeringsuppdraget och därför har resultaten för den skolformen inte följts upp denna gång. Från och med 2021 kommer resultatuppföljningen även omfatta gymnasieskolan.

⁵⁴ Skolverket (2021), Statistikuppföljning av kommunala huvudmän som deltagit i riktade insatser för nyanländas lärande Dnr 2020:1818.

kunskapsresultaten har förändrats under uppföljningsperioden, men det går inte att säga att det är just de riktade insatserna som lett till förändringar i kunskapsresultat.

Statistikuppföljningen omfattar perioden från läsåret 2015/16 till och med 2019/20. Uppgifter för läsåret 2015/16 används som jämförelse för att visa hur elevsammansättningen och kunskapsresultaten såg ut på de aktuella grundskolenheterna innan deltagandet. En jämförelse görs dessutom mellan grundskoleenheterna vars kommuner deltagit i de riktade insatserna och den genomsnittliga utvecklingen för samtliga kommunala grundskoleenheter i riket.

6.5.1 Beskrivning av de kommuner som ingår i statistikuppföljningen

Statistikuppföljningen omfattar 44 kommuner och hos dessa kommuner fanns det sammanlagt i medeltal 274 grundskoleenheter. Statistikuppföljningen visar att varje läsår, under de fem läsår som ingår i uppföljningen, är det omkring 40 000 elever som gått på de skolenheter vars kommuner deltagit i de riktade insatserna. Antalet elever i kommunerna skiljer sig mycket åt. Kommunerna med lägst antal elever har omkring 200 elever och den kommun med högst antal elever har omkring 2 600 elever.

På skolenheterna i de kommuner som deltagit i de riktade insatserna är andelen pojkar något högre än andelen flickor, i likhet med riket. I medeltal har omkring 23 procent av eleverna utländsk eller okänd bakgrund. Motsvarande andel i riket är omkring 24 procent. Andel nyinvandrade elever ökar under uppföljningsperiodens första fyra läsår och läsåret 2018/19 är andelen nyinvandrade nästan 13 procent. Läsåret 2019/20 minskar andelen till nästan 10 procent. Motsvarande andelar i riket är drygt 7 och drygt 6 procent. Andelen elever som läser svenska som andra språk är i medeltal omkring 14 procent i de kommuner som deltagit i de riktade insatserna jämfört med omkring 12 procent i riket.

6.5.2 Uppgång av kunskapsresultat för vissa elevgrupper i årskurs 6

Andel elever i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen minskar under uppföljningsperioden som helhet, både i de kommuner som deltagit i de riktade insatserna och i riket. Mellan läsåren 2018/19 och 2019/20 syns dock en marginell uppgång i de kommuner som deltagit i de riktade insatserna.

Flickor, elever med svensk bakgrund och elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning uppnår kunskapskraven i större utsträckning än pojkar, elever med utländsk bakgrund⁵⁵ och elever vars föräldrar har förgymnasial eller gymnasial utbildning. För elever med utländsk bakgrund syns en förbättring mellan läsåren 2018/19 och 2019/20, en förbättring som är mer tydlig i de kommuner som deltagit i de riktade insatserna än i riket. Eleverna med utländsk bakgrund kan delas in efter en mer detaljerad kategorisering och då framgår det att det är

---

⁵⁵ I kategorin utländsk bakgrund ingår även elever med okänd bakgrund.

nyinvandrade elever⁵⁶ och elever som invandrat före årskurs 3 som står för ökningen i andel elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen det senaste läsåret. För elever med utländsk bakgrund är det bland eleverna vars föräldrar har förgymnasial eller gymnasial utbildning som andelen ökar det senaste läsåret, en ökning som inte återspeglas i riket.

6.5.3 Behörigheten till gymnasieskolans yrkesprogram ökar under uppföljningsperioden som helhet

Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram ökar under uppföljningsperioden som helhet, både i de kommuner som deltagit i de riktade insatserna och i riket.

Ökningen av andelen behöriga, både i de kommuner som deltagit i de riktade insatserna och i riket, är tydligast för pojkar och för elever med utländsk bakgrund. Jämfört med läsåret 2015/16 har andelen behöriga i dessa elevgrupper ökat mer i de kommuner som deltagit i de riktade insatserna än i riket. Om gruppen elever med utländsk bakgrund delas in efter en mer detaljerad kategorisering framgår att det är elever som är nyinvandrade som står för ökningen, både i de kommuner som deltagit i de riktade insatserna och i riket.

6.5.4 Det genomsnittliga meritvärdet ökar under uppföljningsperioden som helhet

För kommunerna som deltagit i de riktade insatserna ökar det genomsnittliga meritvärdet i början av uppföljningsperioden för att därefter minska marginellt. I riket syns ett omvänt mönster då det genomsnittliga meritvärdet minskar i början av uppföljningsperioden för att sedan öka.

För pojkar, både i de kommuner som deltagit i de riktade insatserna och i riket, ökar det genomsnittliga meritvärdet under uppföljningsperioden, men ökningen i genomsnittligt meritvärde är större i riket. För elever med utländsk bakgrund ökar det genomsnittliga meritvärdet under uppföljningsperioden, både i de kommuner som deltagit i de riktade insatserna och i riket. Jämfört med läsåret 2015/16 har det genomsnittliga meritvärdet bland eleverna med utländsk bakgrund ökat mer i de kommuner som deltagit i de riktade insatserna än i riket. Om gruppen elever med utländsk bakgrund delas in efter en mer detaljerad kategorisering framgår det att det är elever som är nyinvandrade som står för ökningen, både i de kommuner som deltagit i de riktade insatserna och i riket.

6.6 Uppföljning av genomförda lärosätesskurser

Här redovisas uppföljningen av två lärosätesskurser som erbjudits inom ramen för detta uppdrag. Andra utbildningsinsatser som nämnts tidigare i redovisningen har i nuläget inte följts upp.

---

⁵⁶ Här ingår elever med okänd bakgrund.

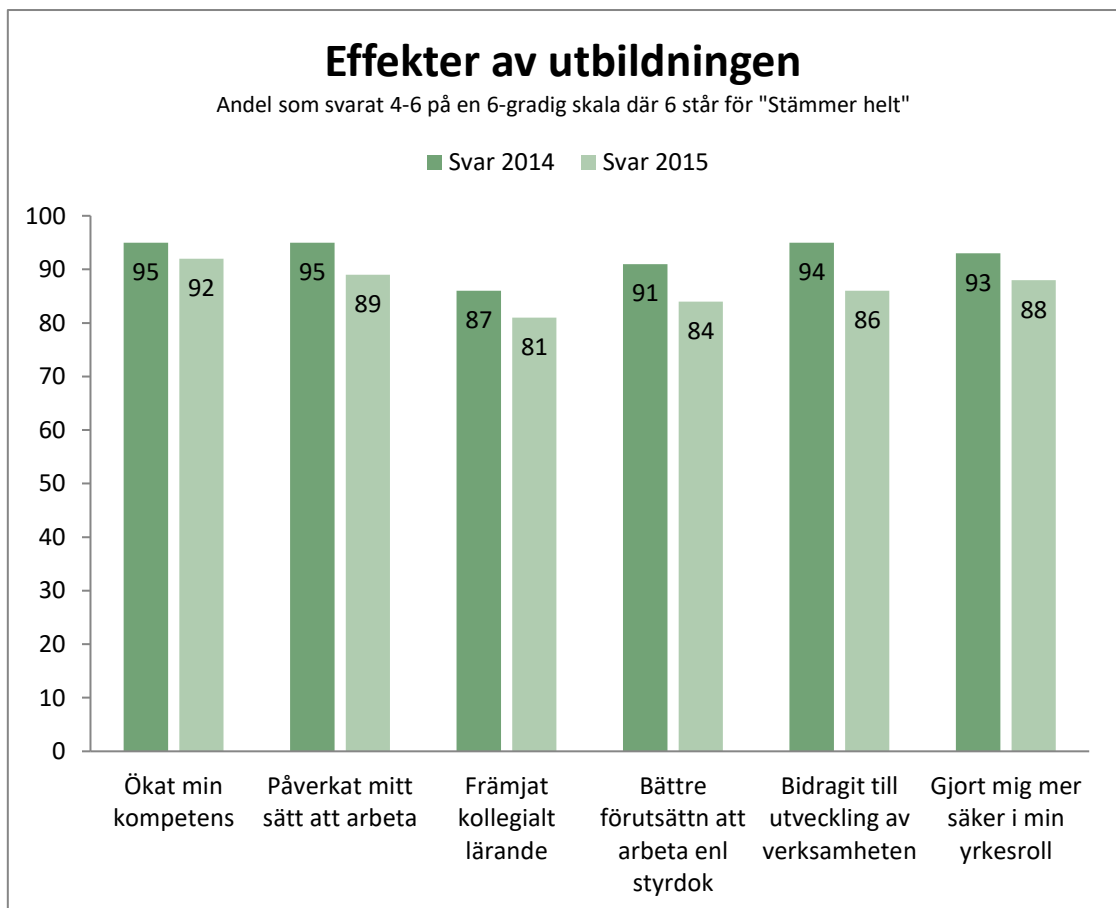
6.6.1 Utbildningar för förskolans personal

I avsnitt 5.3.1 beskrivs lärosätesutbildningen *Interkulturalitet och flerspråkighet i förskolan* som Skolverket erbjuder via myndighetens webbplats. Utbildningen är en av flera utbildningar som erbjuds personal i förskolan men den enda som särskilt berör förskolans undervisning av barn med annat modersmål än svenska. Dessa utbildningar är inte utvärderade men har följts upp genom enkäter till deltagarna.

Svaren på enkäterna visar den generella bilden av alla utbildningar är att de kan bidra till positiva effekter på verksamhetens kvalitet.

Kursen *Interkulturalitet och flerspråkighet i förskolan* har något lägre resultat än de övriga. Kommentarererna kring denna kurs visar också att många tyckte att det var svårt att klara av att studera och arbeta samtidigt.

Kursen *Interkulturalitet och flerspråkighet i förskolan* har dessutom lägst andel deltagare från fristående förskolor. Skälet till detta är troligtvis att fristående förskolor inte har lika stor andel barn med annat modersmål som de kommunala förskolorna.

6.6.2 Uppföljning av lärosätesutbildning om Bygga svenska

I den pågående pilotutbildningen har de genomförda träffarna kontinuerligt följts upp av lärosätena. Deltagarna har då beskrivit att de upplever att kursen ger dem

möjlighet att utveckla sin förmåga att samarbeta med kollegor i frågor som rör bedömning samt att de förbättrat sin bedömarkompetens. De anser också att deras kunskaper om hur materialet Bygga svenska kan användas som verktyg för bedömning av andraspråksutveckling, stöttning och planering av språk- och kunskapsutvecklande undervisning har förbättrats.

En risk som framkommer i uppföljningen är att lärare menar att det saknas förutsättningar att arbeta med till exempel sambedömning då skolornas utvecklingsorganisationer inte är anpassade för detta ändamål.

6.7 Uppföljning av moduler och annat webbpublicerat stödmaterial

Moduler och stödmaterial publiceras på webben och är tillgängliga för alla som vill. Skolverket har ingen insyn i hur målgrupperna väljer att arbeta med sådana insatser och därmed går det heller inte att följa upp vilka effekter sådana insatser får på verksamheterna. Sidvisningsstatistik kan ge indikationer på hur känd en insats är hos målgrupperna och här ser Skolverket till exempel följande:

- modulen **Språk- och kunskapsutvecklande ämnesundervisning för nyanlända elever den första tiden** sedan start har haft 12 426 unika sidvisningar, vilket är relativt goda siffror för en modul som inte ingår i en statsbidragsberättigad insats.
- **Stödmaterial för studiehandledning på modersmål** har under knappt ett års tid haft sammanlagt 13 438 unika sidvisningar vilket också bedöms som goda siffror.

Siffrorna säger dock ingenting om vad de som besökt sidan har använt materialet till eller hur det kan ha påverkat verksamheternas kvalitet. Övrigt stödmaterial som beskrivits i rapporten har ännu inte följts upp.

7. Analys och slutsatser

I detta avsnitt görs en analys av hur Skolverkets genomförande av regeringsuppdraget kan förstås i förhållande till regeringsuppdragets syfte och mål. Uppdelningen i detta avsnitt innebär att avsnitt 7.1 utgår från ett huvudmannaperspektiv medan avsnitt 7.2 i stället utgår från ett skol- och undervisningsperspektiv.

Som utgångspunkt i analysen används de uppföljningsunderlag som sammanfattats i avsnitt 6, det vill säga redovisningar från huvudmän som Skolverket samarbetar med, resultat av genomförda enkäter, uppföljning av resultatutveckling samt uppföljning av generella insatser.

Enkätundersökningarna och resultatuppföljningen rör endast de riktade insatserna. Sammanfattningar av huvudmännens redovisningar rör såväl samordnare för nyanländas lärande som riktade insatser. Skolverket understryker att dessa redovisningar är huvudmännens egna beskrivningar av upplevda effekter av genomförda utvecklingsinsatser och inte utvärderingsresultat.

7.1 Analys av redovisade resultat och upplevda effekter i förhållande till uppdragets syfte att bidra till att stärka huvudmannens förmåga att erbjuda barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål en utbildning av hög och likvärdig kvalitet

En jämförelse mellan syftet med de insatser som genomförts på huvudmannanivå och de goda förutsättningar⁵⁷ som behöver finnas på för att verksamheten ska ha förutsättningar att erbjuda en utbildning av hög och likvärdig kvalitet synliggör att såväl Skolverkets erbjudande om stöd som huvudmännens egna val av insatser har varit relevanta. De bedömningar huvudmännen gör i sina slutredovisningar pekar på att de upplever att insatserna också bidragit till att utveckla verksamheten i önskvärd riktning.

Även om de flesta huvudmän bedömer att insatserna bidragit till att de tagit steg i riktning mot förbättrade förutsättningar för hög måluppfyllelse och goda kunskapsresultat och mot en utbildning av hög och likvärdig kvalitet går det inte att säga att de problem som identifierats i nulägesanalyserna nu är lösta. Alla huvudmän anger i sina redovisningar vad de behöver fortsätta arbeta med för att vidmakthålla den positiva utveckling som de bedömer har ägt rum. Det synliggör att de är väl medvetna om att skolutvecklingsarbete behöver vara en ständigt pågående process mot uppsatta mål.

Det finns dock områden som Skolverket bedömer som viktiga men som ändå prioriteras för utvecklingsinsatser i lägre grad. Ett exempel på detta är att få huvudmän genomför insatser som syftar till att skapa ett mer likvärdigt resursfördelningssystem. Det skulle kunna bero på att det inte framkommit behov som rör sådana områden men mer troligt är att sådana behov inte setts som mest prioriterade. Skolverket arbetar för att fördjupa dialogen med huvudmännen i dessa frågor för att säkerställa att de utvecklingsinsatser som ska genomföras också är de som har potential att bidra till förändring och förbättring i sådana centrala områden.

Den enkätstudie som genomförts under 2020 liksom uppföljningen av indikatorer för uppdragets genomförande har riktats mot huvudmän som avslutat samarbetet inom de riktade insatserna. De som har svarat på dessa enkäter är därmed inte samma huvudmän som de som redovisat samarbetet under 2020. Enkätstudien visar att det stora flertalet⁵⁸ av dem som svarat bedömer att deltagande i de riktade insatserna har stärkt organisationens förmåga att analysera och bedöma hur arbetet med mottagande av nyanlända elever fungerar. En relativt stor andel⁵⁹ av dem som svarat anser också att de riktade insatserna har stärkt organisationens förmåga att analysera och bedöma hur den fortsatta utbildningen för nyanlända elever fungerar, efter mottagandet.

---

⁵⁷ Se bilaga 1.

⁵⁸ 86 % av de svarande angav detta svar enligt beskrivningen i avsnitt 6.3.

⁵⁹ 74 % enligt avsnitt 6.3.

Många huvudmän som deltagit i uppföljningen av indikatorer svarar att de bedömer att stödet bidragit till ökade kunskaper⁶⁰. Indikatoruppföljningen visar på liknande sätt att andelen som upplever att insatsen ökat verksamhetens förmåga att utvecklas uppgår till en tillfredsställande nivå.⁶¹

Trots att de olika underlagen inte fullt ut är jämförbara uppvisar de ändå gemensamma drag. Såväl huvudmän i tidiga urval som deltagit i enkätundersökningar under året som huvudmän i senare urval som redovisat sina bedömningar av vad utvecklingsarbetet har bidragit med i deras organisationer svarar att de bedömer att insatserna har bidragit till utveckling i riktning mot önskvärda effekter i förhållande till regeringsuppdragets syfte.

Svaren kan tolkas som att såväl de ekonomiska bidragen som processtödjarnas roll som kritiska vänner har varit betydelsefulla. Inom ramen för samarbetet har huvudmännens fokus riktats mot uppdragets målgrupper och möjliggjort utvecklingsarbete på bred front i hela huvudmannens organisation. Organisationen där Skolverkets processtödjare samarbetar med ett särskilt tillsatt lokalt team med representanter från alla de skol- och verksamhetsformer som ingår i utvecklingsarbetet bedöms också ha haft betydelse för de utvecklingssteg som har tagits då den medfört att samarbetet i styrkedjan tydliggjorts och kommunikationsvägarna förenklats och förtydligats.

För första gången har Skolverket nu också information om vad deltagande i de riktade insatserna kan ha för påverkan på längre sikt. I den genomförda enkäten till huvudmän som avslutat samarbetet framkommer till exempel att nästan tre av fyra huvudmän anger att de har fortsatt pågående insatser för att stärka utbildningens kvalitet för uppdragets målgrupper.

I de urval som gjorts till de riktade insatserna under 2020 har flera huvudmän som redan ingått i samarbetet tidigare fallit ut och inlett samarbete med Skolverket för andra gången. Processtödjarnas upplevelse är att det i de flesta fall är tydligt att effekter av det tidigare deltagandet lever kvar i dessa organisationer. De iakttagelser som gjorts innebär till exempel att utvecklingsorganisationen hos dessa huvudmän fungerar bättre än vid det första samarbetet, att medvetenheten om såväl reglering för som förutsättningar och behov hos målgrupperna är hög och att det pågår fortsatt utvecklingsarbete kring till exempel språk- och kunskapsutvecklande arbete som studiehandledning på modersmål. Dessa uppgifter visar att deltagande i de riktade insatserna kan bidra till att ett långsiktigt utvecklingsarbete kommer till stånd. Ansträngningar för att öka huvudmännens förståelse för hur de kan planera utvecklingsarbetet i ett långsiktigt perspektiv har gjorts under 2020 och kommer även att fortsätta framöver. Förhoppningen är att kommande uppföljningar kommer att visa att ännu fler huvudmän i och med det fortsätter att arbeta för att

---

⁶⁰ Indikatorvärde 90 vilket bedöms som en god nivå. Se förtydligad beskrivning i avsnitt 6.4.

⁶¹ Indikatorvärde 76 enligt avsnitt 6.4.

stärka utbildningens kvalitet för uppdragets målgrupper även efter att samarbetet med Skolverket avslutats.

Skolverkets beslut om att det ska vara möjligt att ingå i två urval efter varandra motiveras av att urvalskriterierna pekar på att de huvudmän som fallit ut i ytterligare ett urval fortsatt har svåra förutsättningar. Därmed anser myndigheten att det är rimligt att erbjuda ytterligare en samarbetsperiod. Att förutsättningarna inte förbättrats tillräckligt mycket inom ramen för den första samarbetsperioden behöver inte innebära att genomförda insatser inte haft tillräckliga effekter på verksamheternas kvalitet. I stället kan det till exempel bero på att utmaningarna som huvudmannen har är så omfattande att mer långtgående arbete behövs. Efter två genomförda samarbetsperioder anser Skolverket dock att huvudmannen bör ha fått tillräckligt mycket stöd för att ansvara för sitt systematiska utvecklingsarbete inom ramen för sina egna tillgängliga resurser och myndigheten kommer därför inte att erbjuda ytterligare samarbete inom två år efter att den andra samverkansperioden avslutats.

Skolverket genomför just nu en utvärdering som ska beskriva och förklara förändringar samt även förklara brist på förändringar. Resultatet av utvärderingen kommer sannolikt att ytterligare bidra till ökad förståelse för hur deltagande i de riktade insatserna kan påverka huvudmännens verksamheter på kort och lång sikt.

Samordnarna för nyanländas lärande har tidigare utvärderats vilket redovisades 2020. Den utvärderingen visade att samordnarfunktionen har bidragit till en helhetssyn på undervisningen utifrån elevernas behov och förutsättningar, vilket skapar förutsättningar för att höja undervisningens kvalitet. Ett tecken på att huvudmännen även fortsättningsvis bedömer att samordnarfunktionen fyller en viktig funktion i deras verksamhet är att många huvudmän har valt att ha kvar samordnare i de nätverk som leds av RUC på Skolverkets uppdrag. Skolverket bedömer att samordnarfunktionen kan bidra till att verksamheterna kontinuerligt utvecklas och förbättras. Skolverket bedömer dessutom att samordnarfunktionen tillsammans med de riktade insatserna kan ge huvudmän långsiktigt stöd för att ge barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska en utbildning av hög och likvärdig kvalitet.

Den sammantagna bilden som framträder i analysen är därmed att de insatser som inom ramen för detta uppdrag har erbjudits och genomförts av huvudmän har bidragit till att steg mot en utbildning av hög och likvärdig kvalitet har kunnat tas. Olika huvudmän har kommit olika långt och det kan finnas mycket kvar att göra men alla huvudmän bedömer själva att de insatser de genomfört för tillfället har haft positiva effekter på deras verksamheter. Skolverket fortsätter att följa utvecklingen och att kontinuerligt värdera om och i så fall hur stödet till huvudmännen behöver förändras och förbättras.

Skolverket kommer också att fortsätta följa vilka effekter pandemin får på huvudmännens verksamheter för att anpassa stödet även efter behov som den kan medföra. Åtgärder som tas för att minska smittspridningen så som till exempel att stänga skolor, kan ha negativa effekter för barn och elever som är nyanlända eller

har annat modersmål än svenska. Om sådana tendenser upptäcks kan utvecklingsinsatser behöva förändras eller läggas till vilket kan innebära att fler samarbeten behöver förlängas eller att mer medel behöver skjutas till. Sannolikt kommer pandemins påverkan på utvecklingsarbetet att beskrivas tydligare i de redovisningar som lämnas till myndigheten under 2021.

7.2 Analys av Skolverkets genomförande av uppdraget i förhållande till målet att bidra till förbättrade förutsättningar för hög måluppfyllelse och goda kunskapsresultat i de olika skolformerna

En jämförelse av genomförda insatser för och på förskolor och skolor i förhållande till de goda förutsättningar⁶² som behöver råda om måluppfyllelse och kunskapsresultat ska förbättras synliggör att dessa insatser har varit relevanta i förhållande till regeringsuppdragets mål. Sammanställningar av redovisningar från huvudmän som Skolverket samarbetat med visar också att huvudmännen själva bedömer att genomförda insatser bidragit till att förutsättningarna för hög måluppfyllelse och goda kunskapsresultat har förbättrats.

Det finns dock stora skillnader i hur skolformer och målgrupper prioriteras för att ingå i utvecklingsinsatser inom de riktade insatserna där särskolans verksamheter och vuxenutbildningen är underprioriterade. Detta skulle kunna bero på att det identifierats färre behov av utvecklingsarbete inom dessa skolformer men det kan också vara så att grundskolan som är obligatorisk anses mer central i huvudmännens verksamhet och därför prioriteras högre. Vuxenutbildningen tillhör dessutom ofta en annan förvaltning vilket ibland gör att samarbetet kan försvåras. Skolverket kommer att fortsätta föra dialog med huvudmännen inom de riktade insatserna för att även dessa skolformer i högre grad ska ingå i utvecklingsarbetet.

Lärare och rektorer är de målgrupper som berörs av flest insatser på förskolor och skolor inom de riktade insatserna och hos de huvudmän som har en samordnare för nyanländas lärande. Skolverket bedömer att detta kan bero på att många huvudmän ser behov av att genomföra breda utvecklingsinsatser som till exempel rör språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för förskollärare och lärare. När sådana komplexa insatser prioriteras kan det innebära att insatser för andra målgrupper väljs bort då huvudmannen bedömer att organisationen inte klarar av att ha för många insatser på gång parallellt.

Andra generella iakttagelser i huvudmännens redovisningar är till exempel att rektorers engagemang anses vara av avgörande betydelse för om utvecklingsinsatser ska få genomslag i undervisningen. Det finns också utvecklingsområden som generellt sett verkar svårare att organisera verkningfulla insatser kring. Ett exempel på detta är frågor om rasism och intolerans som ibland

---

⁶² Se bilaga 1

uppfattas som ett känsligt ämne att lyfta upp. Skolverket kommer fortsättningsvis att föra dialoger med huvudmännen för att säkerställa att olika målgrupper får adekvat stöd för att alla verksamheter och alla utvecklingsområden som berör barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska ska kunna utvecklas och förbättras.

Som redovisats i avsnitt 6 framkommer i enkät och indikatorsuppföljning att många huvudmän som avslutat sitt samarbete anser att de genom samarbetet fått ökad kunskap om vad de behöver göra för att öka kvaliteten på undervisningen för nyanlända elever och barn och elever med ett annat modersmål än svenska. Många har också pågående utvecklingsinsatser inom området även efter att samarbetet med Skolverket avslutat. Det kan ses som ett tecken på att dessa huvudmän och rektorer anser att området är fortsatt prioriterat och att de nu tar egna steg för att ytterligare förbättra förutsättningarna i de verksamheter de ansvarar för.

Sammanställningen av statistik över resultatutvecklingen för elever hos de huvudmän som ingått i de första tre urvalen av de riktade insatserna synliggör i sin tur att såväl behörigheten till gymnasieskolans yrkesprogram som det genomsnittliga meritvärdet ökar för elever med utländsk bakgrund. Kunskapsresultaten hos elever med utländsk bakgrund ökar även i riket, men om resultaten under uppföljningsperiodens första läsår jämförs med resultaten under uppföljningsperiodens sista läsår, har andelen behöriga och det genomsnittliga meritvärdet ökat mer för elever hos de huvudmän som deltagit i de riktade insatserna än i riket. Om gruppen elever med utländsk bakgrund delas in efter en mer detaljerad kategorisering framgår det att det är elever som är nyinvandrade som står för ökningen, både när det gäller behörigheten till gymnasieskolans yrkesprogram och det genomsnittliga meritvärdet.

Detta är glädjande men det är också värt att påpeka att även om resultaten i vissa aspekter har förbättrats så har de nyinvandrade eleverna fortfarande anmärkningsvärt lägre resultat än andra elevgrupper såväl i riket som hos de huvudmän som ingått i de riktade insatserna. Skolverket bedömer därför att det krävs ytterligare ansträngningar för att förstå och åtgärda orsakerna till detta.

De flesta av de insatser som Skolverket inom ramen för detta uppdrag erbjuder via Skolverkets webb vänder sig till rektorer och lärare i de olika skolformerna. Uppföljningar av dessa insatser kan sällan visa vilka effekter användningen får på verksamheterna då själva tanken med dem är att den som vill och behöver ska kunna använda materialet självständigt i sin egen verksamhet. De uppföljningar som ändå gjorts visar en förhållandevis stor användning av de webbpublicerade stödmaterialen och högt deltagande på de flesta utbildningarna. Vissa utbildningar som till exempel TMO-utbildningen är också utvärderade av extern part. Även här finns gemensamma drag mellan utvärderingens resultat och de upplevda effekter som huvudmännen beskriver i sina redovisningar.

Som tidigare nämnts är de flesta avvikelser som redovisas kopplade till organisatoriska frågor som till exempel att nyckelpersoner säger upp sig, något

som kan påverka genomförandet negativt. En avvikelse som skiljer sig från mängden är den huvudman som rapporterar att antalet kränkingsanmälningar ökat när det genomfört utvecklingsinsatser kring frågor om värdegrund. Huvudmannens egen bedömning är att detta kan förklaras med att insatsen bidragit till att kunskaperna om vad kränkande behandling kan innebära har ökat och därmed också benägenheten att anmäla.

Detta exempel synliggör att utvecklingsinsatserna inte alltid leder direkt till att förutsättningarna förbättras. Ibland kan kunskaperna om hur förutsättningarna ser ut i de olika verksamheterna i inledningsskedet av utvecklingsarbetet vara låg. I sådana fall kan utvecklingsarbetet innebära att man i organisationen går från en felaktigt positiv förståelse till en mer realistisk förståelse av sin verksamhet. Det kan i sin tur göra att de förändringar som sker till och med kan upplevas som att förhållandena försämras under en tid. Det är därför inte otänkbart att huvudmännen kommer att skatta kvaliteten på verksamheten lägre när självskattningsverktyget inom de riktade insatserna används för andra gången än vad de gjorde vid det första självskattningstillfället. Skolverket kommer att följa den utvecklingen noga och föra dialog med huvudmännen med fokus på att de själva ska förstå sin verksamhet allt bättre så att arbetet i förlängningen bidrar till att förutsättningarna förbättras.

Analysen av de olika underlagen synliggör sammantaget att de genomförda insatserna kan anses ha varit relevanta och arbetet bedöms också ha bidragit till att användarna har tagit steg mot förbättrade förutsättningar för högre måluppfyllelse och goda kunskapsresultat.

Skolverkets bedömer därför att genomförandet av regeringsuppdraget i sin helhet bidrar till möjligheten att skapa förbättrade förutsättningar för hög måluppfyllelse och goda kunskapsresultat. Det är dock viktigt att påpeka att olika huvudmän kommit olika långt i sin utveckling.

Mot bakgrund av att de huvudmän som Skolverket samarbetar med bedömer att det finns fortsatta utvecklingsbehov även efter att utvecklingsinsatser genomförts gör myndigheten antagandet att det också kan gälla för huvudmän som inte samarbetat med myndigheten. För att nå ut med bredd och djup till alla som behöver stöd även i fortsättningen anser Skolverket därför att den breda ansatsen med stöd till såväl utvalda huvudmän med särskilt svåra förutsättningar som mer generella erbjudanden till alla ska fortsätta.

7.3 Analys av Skolverkets genomförande av uppdraget med fokus på progression, svåra förutsättningar och jämställdhet

Enligt regeringsuppdraget ska Skolverket förutom det som redovisats ovan också *särskilt uppmärksamma nyanlända elever och deras progression inom utbildningssystemet, liksom huvudmän med särskilt svåra förutsättningar*. Genomförandet av uppdraget ska dessutom bidra till att uppnå det nationella jämställdhetspolitiska målet där ett delmål är jämställd utbildning. I detta avsnitt analyseras genomförandet i förhållande till dessa områden.

7.3.1 Nyanlända elever och deras progression inom utbildningssystemet

Progressionsfrågan berörs av många av de huvudmän som Skolverket samarbetar med och då särskilt när det gäller frågor som rör övergångar inom och mellan verksamheter och skolformer. I dessa insatser är det vanligt att studie- och yrkesvägledare involveras och ibland också andra personalkategorier samt eleverna och deras vårdnadshavare. Sådana insatser bedöms ofta ha bidragit till att skapa tydlighet kring hur övergångar kan planeras och genomföras för att bli så bra som möjligt för eleven.

Progressionen är även central i insatser som rör kartläggning och bedömning, såväl de som Skolverket erbjuder som generella insatser som de som huvudmän väljer att genomföra inom ramen för samarbetet med Skolverket. De berör till exempel frågor om hur elevernas lärande och utveckling ska bedömas, dokumenteras och överförs till andra som undervisar eleven.

Huvudmän som genomfört insatser som rör övergångar upplever ofta att genomförda insatser har bidragit till ökad tydlighet och bättre kvalitet på samverkan mellan personalgrupper och verksamheter och att övergångarna därmed fungerar bättre. De insatser som rör bedömningsfrågor har för huvudmännens del ofta inkluderat bedömningsstödet Bygga svenska. Uppföljningen av den erbjudna lärosätetsutbildningen om Bygga svenska och huvudmännens egna redovisningar av insatser som berört det materialet att de ofta upplever att förmågan att bedöma språkutveckling förbättrats liksom även förmågan att kommunicera lärande och utveckling med elever och vårdnadshavare.

Skolverket har inte gjort några andra utvärderingar i dessa frågor men kan konstatera att progressionsfrågan uppmärksammas i genomförandet av uppdraget och att huvudmännens uppföljning synliggör att de bedömer att insatserna kan ha bidragit till att skapa förbättrade förutsättningar när det gäller elevers progression inom utbildningsväsendet.

7.3.2 Huvudmän med särskilt svåra förutsättningar

De urvalskriterier som används när huvudmän väljs ut och erbjuds samarbete inom de riktade insatserna är sammansatta med avsikt att fånga huvudmän som har svårare förutsättningar. I urvalskriterierna inkluderas mått som rör barn och elever som är nyanlända, barn och elever med utländsk bakgrund eller som är utlandsfödda samt socioekonomiska mått. Statistiska centralbyråns (SCB) mått⁶³ för bostadsområdets socioekonomiska status, i SCB:s framtagna resursfördelningsmodell för fördelning av likvärdighetsbidraget⁶⁴, används eftersom huvudmän med särskilt svåra förutsättningar särskilt ska

---

⁶³ I måttet ingår andelen av befolkningen i bostadsområdet med utländsk bakgrund, befolkningens utbildningsnivå (genomsnittlig utbildningsnivå per person, 25–64 år) och befolkningens inkomst (median av disponibel inkomst, 25–64 år).

⁶⁴ SCB (2018), Resursfördelningsmodell för fördelning av statsbidrag till huvudmän.

uppmärksammas. Med bostadsområde avser SCB ett s.k. demografiskt statistikområde⁶⁵ (DeSO-område). Genom detta förfarande säkerställer Skolverket att huvudmän med särskilt svåra förutsättningar uppmärksammas i genomförandet av uppdraget

När dessa huvudmän sedan ingår i samarbete med Skolverket undersöks de rådande förutsättningarna i nulägesanalysen. På så sätt är tanken att orsaker till de svåra förutsättningarna ska identifieras så att utvecklingsinsatser som kan bidra till att förutsättningarna kan förbättras kan sättas in.

Skolverket anser därmed att uppdraget genomförs i enlighet med de krav som ställs i regeringsuppdraget.

7.3.3 Det nationella jämställdhetspolitiska målet

Insatser som genomförs inom ramen för detta uppdrag ska i och med ändringsuppdraget som beslutades i november 2019 också bidra till att uppfylla det nationella jämställdhetspolitiska målet där ett delmål är jämställd utbildning.

Huvudmännen har hittills genomfört få insatser som explicit berör jämställdhetsfrågan. Ett exempel på en sådan insats är dock anordnandet av simskola för flickor med syfte att öka andelen flickor som når godkända betyg i ämnet idrott och hälsa. Många andra insatser bygger på kollegialt lärande där lärare samarbetar för att till exempel öka sin förmåga att anpassa undervisningen utifrån olika elevers förutsättningar och behov. Sådana insatser kan bidra till att förbättra förståelsen för hur man kan arbeta för att öka jämställdheten i undervisningen.

I statistikuppföljningen⁶⁶ av utvecklingen av behörigheten till gymnasieskolans yrkesprogram för huvudmän som ingått i de riktade insatserna synliggörs att ökningen av andelen behöriga, både i de kommuner som deltagit i de riktade insatserna och i riket, är tydligast för pojkar och för elever med utländsk bakgrund. Jämfört med läsåret 2015/16 har andelen behöriga i dessa elevgrupper ökat mer i de kommuner som deltagit i de riktade insatserna än i riket. När det gäller meritvärdet i årskurs 9 syns ett liknande mönster. För pojkar, både i de kommuner som deltagit i de riktade insatserna och i riket, ökar nämligen det genomsnittliga meritvärdet under uppföljningsperioden, men ökningen i genomsnittligt meritvärde är större i riket.

Utvecklingen i förhållande till det jämställdhetspolitiska målet för huvudmän som ingått i de riktade insatserna inom ramen för detta uppdrag följer därmed ungefär utvecklingen i riket. Eftersom flickor i genomsnitt har bättre betyg än pojkar och även blir behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram i högre grad än pojkar bedömer Skolverket att det å ena sidan är positivt att pojkars resultat ökar men å

---

⁶⁵ https://www.scb.se/contentassets/deedfb3fbc3d4abd987cfcd67dcff2e4/slutrappport-att-mata-segregation-pa-lag-regional-niva._ku2017_02404_d.pdf.

⁶⁶ Se avsnitt 6.3

andra sidan är det viktigt att framhålla att strävan efter att förbättra pojkarnas resultat inte får leda till att till exempel flickor får sämre förutsättningar.

Ansträngningar för att resultaten för gruppen nyinvandrade elever i stort ska förbättras behöver dock göras eftersom deras resultat är avsevärt lägre än resultaten för de som är födda i Sverige. Skolverkets bedömning är därför att ytterligare insatser behöver göras för att steg mot målet om jämställd utbildning ska kunna tas.

8. Framåtblick

Med utgångspunkt i de bilder som framträder i analysen ovan ser Skolverket att mycket av det som pågår fungerar väl och leder i riktning mot uppsatta mål och önskvärda effekter. Det innebär att arbetet huvudsakligen kommer att fortsätta på liknande sätt under 2021.

Det finns dock områden där genomförandet av uppdraget behöver utvecklas vidare. Under 2021 kommer till exempel fortsatt arbete med att implementera verksamhetslogiken såväl internt på myndigheten som med de huvudmän som ingår i de riktade insatserna för nyanländas lärande att genomföras. Syfte med detta ska vara att säkerställa att genomförandet i sin helhet och än mer tydligt sker i riktning mot de goda förutsättningar som beskrivs i verksamhetslogiken.

I huvudmännens redovisningar framgår ibland att det kan vara svårt att driva det långsiktiga utvecklingsarbetet med egna resurser efter tre års samarbete inom de riktade insatserna. Under 2021 kommer därför ett nytt sätt att arbeta prövas. De huvudmän som avslutar samarbetet inom de ordinarie riktade insatserna kommer att få ett erbjudande om ytterligare ekonomiskt stöd under ett år efter avslutat samarbete. Stödet kommer att bestå av ett schablonbelopp som betalas ut för att huvudmännen ska säkerställa att det utvecklingsarbete som genomförts i samarbete med Skolverket förankras och befästs i organisationen. Utbetalade medel ska användas för sådana insatser som huvudmännen beskrivit som viktiga att gå vidare med i sina slutredovisningar.

Ett annat område som kommer att fokuseras ytterligare inom de riktade insatserna under 2021 är värdegrunden. Skolverket uppfattar i mötet med huvudmän att det finns stora behov av att öka kvaliteten på arbetet runt dessa frågor, till exempel att arbeta för att minska risken för kränkningar och intolerans. Under 2021 genomför Skolverket ett samarbete med Forum för levande historia kring materialet DEMBRA⁶⁷ där planen är att implementera detta material på ett antal skolor. Skolverket kommer även att fokusera frågor som rör rasism och intolerans på nätverksmötet i april med syfte att öka huvudmännens förståelse för hur rasism kan yttra sig och vad man kan göra för att arbeta förbyggande i denna fråga.

---

⁶⁷ Förkortning för "Demokratisk beredskap mot rasism och antisemitism".

I övrigt kommer de riktade insatserna att genomföras på samma sätt som beskrivits i denna redovisning. 2021 är dock ett speciellt år eftersom urvalen som ska genomföras kommer att bli avsevärt mindre än tidigare år. Detta beror på att de huvudmän som slutredovisar under 2021 är få vilket leder till att det inte finns utrymme att gå in i samarbetet med så många nya huvudmän.

Inom de riktade insatserna fortsätter även arbetet med att få med samtliga skolformer och verksamheter i såväl analysfas som genomförande av utvecklingsinsatser. Dessutom kommer ytterligare ansträngningar för att säkerställa att insatser som genomförs för breda målgrupper anpassa till olika verksamheters förutsättningar och behov.

Under 2021 utökas också insatsen för vuxenutbildningen med fler nätverk med fokus på systematiskt kvalitetsarbete och nyanlända och flerspråkiga elever. Skolverket kommer att anlita RUC för att leda nätverken.

Inom samordnarinsatsen kommer arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet att intensifieras, där några av samordnarna eller samordnarnätverken kommer sannolikt kommer att arbeta med att ta fram beprövad erfarenhet med utgångspunkt i pågående utvecklingsarbete. Arbetet i samordnarnätverken kommer dessutom och än tydligare att fokusera på det systematiska kvalitetsarbetet och uppföljning av genomförda insatser.

Under 2021 kommer Skolverket även att erbjuda insatser som syftar till att möta det stora behovet av kompetensutveckling om bedömning av andraspråksutveckling i en skolkontext. Tre ramkursplaner har, i samarbete med tio lärosäten tagits fram. Innehållet i dessa poänggivande kurser kommer att röra bedömning av nyanlända och flerspråkiga elevers språk- och kunskapsutveckling med utgångspunkten i styrdokument för olika skolformer samt forskningsresultat om andraspråksutveckling och bedömning. Kurserna ska ge lärare ämnesdidaktisk fördjupning och förbättra lärarnas förutsättningar för en systematisk och kontinuerlig bedömning av elevernas andraspråksutveckling samt stärka lärarens förmåga att erbjuda undervisning som bidrar till goda kunskapsresultat för nyanlända och flerspråkiga elever.

Lärosätesutbildningen om Bygga svenska kommer dessutom att utvecklas och utbildningar där deltagarna får fördjupad kunskap om materialet kommer att erbjudas under 2021.

Insatser som också kommer att fortsätta att erbjudas är till exempel lärosätesutbildningar som riktar sig mot studie- och yrkesvägledning där söktrycket trots Corona varit mycket högt och där Skolverkets bedömning pekar på ett fortsatt stort behov. Nya insatser som kommer att tas fram med start under 2021 är till exempel en modul för kollegialt lärande för personal inom vuxenutbildningen där nyanländaperspektivet kommer att synliggöras.

Coronapandemin kommer att påverka genomförandet av uppdraget även under 2021. Flera huvudmän inom de riktade insatserna har till exempel haft behov av att diskutera justeringar i sitt upplägg av samarbetet med Skolverket med anledning av

pandemin. Anpassningar som kan bli aktuella är till exempel att förlänga tidplaner för genomförandet eller att pausa eller helt ta bort vissa insatser. För andra insatser så som till exempel RUC:s samordnarnätverk eller lärosätesutbildningar kan pandemin leda till lägre deltagarantal eller svårigheter att genomföra utbildningstillfällen.

En insats som skulle ha genomförts under 2020 men som på grund av pandemin fått skjutas till 2021 är framtagandet av ett nationellt kartläggningsmaterial för gymnasieskolan med målet att bidra till utvecklingen mot en likvärdig skola där elever ges förutsättningar att nå sina mål.

Skolverket kommer att fortsätta arbetet med att ytterligare utveckla stödet till huvudmännen under 2021, till exempel genom att ytterligare se över utbudet av insatser som är tillgängliga på Skolverkets webbplats. På så sätt vill myndigheten säkerställa att det finns relevant stöd i prioriterade frågor för alla verksamheter, skolformer och målgrupper som ingår i uppdraget. Till exempel vill Skolverket se över vilket stöd som finns och vilket stöd som skulle kunna tas fram för att synliggöra hur huvudmän och rektorer kan arbeta med resursfördelningsfrågan.

Avslutningsvis konstaterar Skolverket att insatser som genomförs inom ramen för uppdraget *att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska* fortsatt är efterfrågade samt att de bedöms bidra till förbättrade förutsättningar för hög måluppfyllelse och goda kunskapsresultat för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska. Skolverkets avsikt är därför att stödet inom detta område ska fortsätta att utvecklas och förbättras även framöver.

9. Ekonomi

9.1 Kostnader för Nyanländas lärande och samverkan för bästa skola

För uppdragen *genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska (U2019/03787/S)* (nyanländas lärande) och *samverkan för bästa skola (U2019/03786/S)* har det under 2020 nyttjats totalt 354 mnkr, 13 mnkr mer än 2019. Av dessa medel har 122 mnkr finansierats av Skolverkets förvaltningsanslag⁶⁸ (1:1), vilket är 11 mnkr mindre än 2019. 232 mnkr har finansierats av Skolverkets sakanslag⁶⁹ (1:5.3), en ökning med 24 mnkr i jämförelse med 2019 då kostnaderna uppgick till 208 mnkr.

Tabell 1. Utfall per uppdrag och anslag 2019-2020 (mnkr)

Regeringsuppdrag	2019			2020		
	Förvaltnings- anslag 1:1	Sakanslag 1:5.3	Totalt	Förvaltnings- anslag 1:1	Sakanslag 1:5.3	Totalt
Nyanländas lärande	64,2	114,8	179,0	55,3	137,6	192,9
Samverkan för bästa skola	68,9	93,4	162,3	66,4	94,7	161,1
Summa	133,1	208,2	341,3	121,7	232,3	354,0

Uppdraget nyanländas lärande har ett utfall på 55,3 mnkr inom förvaltningsanslaget 2020, en minskning med 8,9 mnkr jämfört med 2019 då kostnaderna uppgick till 64,2 mnkr. Att kostnaderna har minskat beror till stor del på pandemin. I stort sett samtliga inplanerade resor blev inställda från och med våren 2020 vilket också innebar minskade kostnader för logi. Fysiska möten och/eller konferenser blev antingen inställda eller genomfördes digitalt, till en lägre kostnad. Utfallet på sakanslaget 2020 uppgår till 137,6 mnkr, en ökning med 22,8 mnkr jämfört med 2019 då kostnaderna uppgick till 114,8 mnkr. Den största orsaken till det högre utfallet 2020 är att bidraget till huvudmännen stadigt har ökat sedan 2019. En mindre kostnadsökning har också skett relaterat till mer uppdragsutbildningar för generella insatser.

Enligt Skolverkets ekonomimodell delas kostnaderna upp i verksamhetsområdena riktat stöd, bidrag till riktade insatser (transfereringar), generellt stöd, analys

⁶⁸ Kostnaderna som avser Skolverkets verksamhet, exempelvis löner för egen personal som hanterar beslut och överenskommelser, resor, olika köpta tjänster, uppföljningar och utvärderingar samt kommunikationsinsatser, finansieras av förvaltningsanslaget för båda uppdragen.

⁶⁹ Kostnader som finansieras av Skolverkets sakanslag Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet, till Statens skolverks disposition (1:5.3) är bidrag till huvudmän och utbildningstjänster för båda uppdragen.

(regler), kommunikation, mm. Nedan följer en beskrivning av de två uppdragen per verksamhetsområde.

9.2 Kostnader per verksamhetsområde för nyanländas lärande

Verksamheten är indelad i områdena riktat stöd, bidrag till riktade insatser, generellt stöd samt analys och kommunikation (se tabell 2). Orsaken till att den totala kostnaden för verksamheten har ökat med 26,8 mnkr, från 179,1 mnkr 2019 till 192,1 mnkr 2020, beror till stor del på att bidraget till huvudmännen ökat under 2020.

Tabell 2: Jämförelse av kostnader per verksamhetsområde för Nyanländas lärande (mnkr):

Verksamhetsområde	2019	2020
Riktat stöd	38,5	30,0
Bidrag till riktade insatser	103,1	129,9
Generellt stöd	26,0	23,7
Analys, Kommunikation, mm	11,6	9,3
Summa	179,1	192,9

9.2.1 Kostnader inom verksamhetsområdet Riktat stöd

Inom verksamhetsområdet Riktat stöd ligger personalkostnader såsom löner, resor, handledning och kompetensutveckling. Här ligger också kostnader för konferenser som anordnas för de huvudmän som nyanländas lärande samverkar med. Under året 2020 minskade kostnaderna inom verksamhetsområdet med 8,5 mnkr. P.g.a. pandemin har fysiska konferenser ställts in och i vissa fall ersatts med digitala. De resor som Skolverkets processtödjare hade inbokade ställdes in vilket medfört minskade kostnader för just resor och logi.

9.2.2 Verksamhetsområde Bidrag inom riktade insatser

Av utfallet 137,6 mnkr på sakanslaget (tabell 1) avser 129,9 mnkr lämnade bidrag till riktade insatser för nyanländas lärande, vilket är en ökning med 26,8 mnkr jämfört med 2019 då bidraget uppgick till 103,1 mnkr (se tabell 2). Kostnaderna har ökat då Skolverket i högre grad betalar huvudmännen bidrag så att de bland annat kan köpa utbildningar direkt från högskolor och universitet. Från 2019 finansieras utbildningstjänster för nyanländas lärande av medel från 1:5.3. För de generella insatserna har kostnaderna för utbildningstjänster ökat med 2,1 mnkr 2020 jämfört med 2019. Inga utbildningstjänster för riktade insatser har köpts av Skolverket under 2020.

9.2.3 Verksamhetsområde Generellt stöd

Inom verksamhetsområdet genomförs en mängd olika insatser för nyanlända där insatser inom elevhälsan – traumamedveten omsorg, nyanlända i gymnasieskolan, stöd för kartläggning och stöd för bedömning SVA utgjorde några av insatserna under 2020. Insatserna bestod i huvudsak av utbildningar och stödmaterial. Kostnaderna uppgick till 23,7 mnkr 2020, en sänkning med 2,3 mnkr jämfört med 2019. Sänkningen beror framför allt på att en del planerade insatser inte kunde genomföras p.g.a. pandemin, exempelvis konferenser.

9.2.4 Verksamhetsområdet analys, kommunikation m.m.

Inom området analys, kommunikation mm ligger kostnader för de utvärderingar som kontinuerligt görs av analysenheten och även kostnader för arbete med Skolverkets hemsida och andra kommunikationsinsatser.